

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emeric Les-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körut)
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o colină 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifa
și învială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminică 30).

„GAZETA“ iese în de-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se prenumere la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Tergul Inului Nr. 30. etagiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 166. — Anul LXVI.

Brașov, Duminică 27 Iulie (9 August).

1903.

Mare foc au aprins....

Mare foc au aprins în Ungaria independenții și kossuthiștii cu obstrucțiunea lor. Mai întâi se părea numai, că se joca cu el, că vor să facă ca de obicei pe primejdioșii, spre a mai storce câte ceva de la „austriaci“ și „impărațesci“. Și în adevăr nici că s'au gândit Kossuth cu ai săi c'o's'ajungă lucrurile așa departe cum au ajuns, ca din aprinderea coperișului unui coteț să iasă un foc, care să cuprindă și coperișul surei, ba s'amenințe chiar coperișul casei.

Dovadă, că înși-și șoviniștii estremi n'au bănuț, că acțiunea lor contra organizațiunii și a unității armatei comune imperiale va pricinui o situație atât de gravă și critică, ca cea de adî, este și purtarea lui Fr. Kossuth. Acesta adecă se învoia cu contele Khuen-Hedervary de a băga de-ocamdată sabia în teca, în cazul când guvernul ar reține proiectele de lege militare și ar face recrutația pe baza legii celei vechi, pân' ce va fi pusă la ordine dîlei în cameră desbaterea noii legi militare.

Va să dîcă la început nici n'a fost scopul independenștilor de a ține țera atîta vreme în stare de *ex-lex* și de a provoca chiar pericolul unui regim absolutist. Căci care ar și fi urmarea, decă rămîne dovedit, că nu se mai pôte guverna pe baza șubredă constituțională?

Astădî pôte multora dintre kossuthiști le pare chiar rău, că lucrurile au ajuns la acel punct fatal, unde trebuie să se rupă ori să se frîngă. N'au însă ce face. Greșela nu se mai pôte corige și opozițiunii obstrucționiste nu-i rămîne decăt a striga în gura mare, că ea a isbutit, ca lumea și țera să credă că în adevăr se simte tare în șea și neinvinsă.

Cercetând mai serios și mai cu

deamăruntul vom găsi tocmai dimpotrivă, că acum s'a arătat și se va arăta mai clar și limpede, că „grozavii“ din stînga estremă, ori căt ar striga, ar țipa și ar injura ei contra tuturor „dușmanilor“ în sus și în jos, sunt slabi foarte slabi și că nu pot și nu vor puté realiza dorințele și planurile lor, decăt numai în cazul, când factorii supremi ai puterei în stat le-ar face pe voie de dragul ochilor lor frumoși.

E mare întrebare însă decă acești factori ar puté, pe lângă cea mai mare bunăvoință, să lucre pe gustul și placul kossuthiștilor și a barabașilor, fără a-și tăia crînga de sub picioare și a infunda monarchia într'un glod și într'o crisă, de unde n'ar mai puté-o scóte și scăpa tóte tunurile alianței centrale europene.

Nu voim să cercetăm căți dușmani au Maghiarii, — căci începînd de la gălăgiosul Nessi Pal, pînă la gravul și seriosul Apponyi, ei pretind, că tótă lumea în întru și în afară le este dușmană, — vom ține sémă însă, că monarchia noastră ori căt de „pacnice“ ar fi relațiunile sale cu tóte statele, n'a încetat încă de a se mai bucura de dușmani. Decî nu este și nu pôte fi pentru ea tot una de a avé o armată unitară și puternică, ori o armată desbinată în două.

Majestatea Sa monarchul nostru străbate clipite de mari griji și de grele încercări și e foarte ușor de înțeles, că deși e potrivit de Ungurî ca „cel mai constituțional rege“, totuși nu se pôte nici decum decide să incredințeze frînele guvernării țerei ungurești lui Kossuth și Barabaș. Nu-o pôte face cu atît mai vîrtos, cu căt a trebuit să se convingă, chiar cu ocaziunea cercetărilor comisiei parlamentare asupra cunoscutei afaceri de corupere, cătă destrăbălare și demoralizare domnesce între aceia, cari se cred meniți de prevedință ca numai ei să

stăpînescă acesta țera fără de mai ține sémă, că în ea mai trăesc și alte popóre și că mai trebuie respectate și alte interese, de căt ale lor.

Etă de ce monarchul se pôte decide așa de greu ce măsurî să ia pentru a scóte Ungaria și monarchia din incurcătura, etă de ce contele Khuen-Hedervary s'a întors erî dela Ischl încă fără de hotărîrea definitivă a Majestății Sale, fără să se fi vîdut silit a demisiona la minut, cum credeau opoziționalii și chiar mulți dintre liberali.

Audiența la Ischl. Ministrul președinte contele Khuen-Hedervary a făcut cu ocaziunea audienței din Ischl trei propuneri Majestății Sale: 1) *Dimisia guvernului* 2) *Dissolvarea camerei deputaților în ex-lex sêu afară de ex-lex.* 3) *Amânarea dietei.* Khuen-Hedervary s'a dus de bunăvoie la Ischl și întreg guvernul a aprobat propunerile sale. Precum se scrie din Ischl, svonul despre dimisia lui Khuen, este iscodit de cătră cercurile opoziționale.

Revista politică.

In *politica internă* a Ungariei tot incurcătura cea veche. Săptemăna trecută nu s'a ținut nici o ședință în dietă, pentru-că s'a ales o *comisiune parlamentară*, care să cerceteze afacerea cu mituirile, despre care am vorbit în numărul trecut de Duminică. Pe timpul căt va lucra comisiunea—și asta va dura încă 2—3 zile—ședințele dietei au fost suspendate.

Au fost chemați o mulțime de deputați și fruntași ai vieții publice ungare înaintea comisiei, ca să fie întrebați, ce știu despre banii dați de contele Szapary, cui a dat, căt a dat, pentru-ce a dat? și așa mai departe.

Mulți au venit nechemati, cerînd să fie ascultați și ei, căci știu cutare și cutare lucru, prin spunerea căruia cred, că se va face lumină.

A fost ascultat înainte de tóte Szapary, care a mărturisit, că a dat banii.

A fost ascultat însuși ministrul președinte Khuen-Hedervary, care a mărturisit, că Szapary îi era prieten, dér că n'a știut nimica din cele întreprinse de el.

Au fost ascultați în sfîrșit o mulțime de jidovi și jurnaliști prăpădiți și lacomi de bani, cari au fost mijlocitorii sêu samsari în afacerea mituirilor.

Szapary, care și de altmîntea e om bolnăvicios, s'a îngrozit de urmările faptei lui și s'a dus la Khuen-Hedervary plîngînd și s'a rugat de iertare, că a vrut să facă un bine și a făcut un rău și mai mare.

Comisiunea parlamentară a vrut să afle, decă nu cumva Szapary o fi lucrat în înțelegere cu ministrul președinte și a căpătat banii, cu cari voia să cumpere obstrucția chiar *din fondul de dispoziție*? Spre scopul acesta a întreat la „Cassa de păstrare“ din Pesta căți bani are depuși acolo Szapary? „Cassa de păstrare“ n'a putut să răspundă pînă ce n'a căpătat autorisație de la Szapary, că așa e legea, se nu se șună, cine căți bani are la vr'o cassă de păstrare. Szapary s'a învoit și atunci cassă de păstrare a comunicat comisiei, că Szapary are acolo 190.000 cor. în bani și 700.000 cor. în hârtii de valóre. Va să dîcă avea de unde cheltui.

Prin diare s'a scris, că Szapary a făcut cheltuielile acelea mari numai din inițiativa lui, avînd o prietenie și dragoste nemărginită cătră Khuen-Hedervary și vrînd să-l scótă din starea în care a ajuns cu obstrucția. A cređut, că face un serviciu atît patriei, căt și prietenului sêu, cumpărînd pe deputații obstrucționiști mai coltoși. Insuși Szapary încă a mărturisit că din asemenea motive a fost condus, când a dat banii.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Pe gânduri...

O, vreme! Tu, copilă răstătată
Te joci cu noi

și-apoi dispari în spume
Uitînd să spui c'a fost, a fost odată
Iubirea cea mai sfîntă de pe lume...

O, șopte legănate 'n nopti cu stele
Surisuri dragi de chin alinătoare
Mă urmăriti în visurile mele
Ca niște rațe din apus de sóre.

...Și s'a 'ntemplat de-am întalnit'o érá,
Dér n'am mai tresărit de bucurie
Și 'n loc de-un zîmbet

cald de primăvară
Mi-a 'ntins o mână rece și pustie.

Și... cine-ar mai puté să spună, cine?...
— Am stat tăcuți în liniștea de plóie
Și-un vînt de tómnă

'ndurerat ca mine
Lovia 'n feréstră fóie după fóie.

Și 'ntr'un tîrziu:

„Pe cin' iubesci acum,
Pe unde-ai fost vîdut'ai multe fete?...“
Ér eu gîndii: pe florî cădută bruma
Și nu mai au parfum ca să mă 'n bete...

Ne-am despărțit apoi și tóte, tóte
Plîngeau atunci...

plîngea întréga fire
Și ingerii din cer vor fi plîns pôte...

Noi n'am mai plîns,
n'am plîns la despărțire...

Veturio.

Furtună.

N'apucase să se facă diua bine
și Gheorge clopotarul se ridică fru-
mușel din așternut, trecu în vîrf
degetelor pe lângă băeții, cari dur-
miau jos pe-o sarică veche, deschise
ușor ușa și eși în tindă.

Aci se întinse odată, clipi de
câte-va ori din ochi ca să-și alunge
somnia. se încinse cu șerparul im-
podobit cu ținte și eși în curte.

Cerul era curat ca o pînză de
mătase albastră și vrăbiile ciripiau
nebnatică în salcia de lângă fân-
tăna. După ce-și dădă puțină apă
pe ochi și se șterse cu mîneca că-
mășii, Gheorge intră ér în casă incet,
ca nu cum-va să-i deștepte pe cei
dinăuntru.

Durmia nevastă-sa cu o mână
sub cap ér copii cu capetele sbur-
lite sémănu cu nisce mieluși ador-
miți pe cîmp în bătaia vîntului.
Gheorge îi acoperi c'o zeche, pe care
o împinseseră cu picioarele, îi privi
cu drag, se uită apoi la nevastă-sa,
dădă din cap, își luă traista dintr'un
cuiu de după ușe și eși afară. Sapa
il aștepta rîzîmată de casă, Dintr'o
svêrlitură și-o aruncă pe umeri și
după ce își mai alergă odată ochii
prin caprinsul porții, eși.

Așa trăia Gheorge de când se
desprimăvarase. Muncea cu diua pe
unde putea, ca să le pótă da băeții-
lor o bucățică de pîne. Ar fi luat'o
bucurosi și pe Ileana, pe nevastă-sa,
dér nu-i venea să-și lase băeții sin-
guri, să umble căt e diua pe la

ușile altora. Mai bine și-o lăsa acasă
și muncea el pentru toți. Că ce-și
dîcea? „Cînd e muierea acasă, nu-i
casa pustie“, și Gheorge era om care
ținea la casa lui.

Rămăsese satul departe 'n urmă
și Gheorge se zoria vesel în diua asta
frumósă, după o săptămîna de ploie.
Se bucura bietul om că pôte să mai
muncescă ceva, că cu ploile alea
ajunsese să nu mai aibă fîiună în
ólă. Și-apoi îi dîsesse popa de cu
sără: „Gheorge, dacă mi-i săpa
mîne tot clinu de lângă vale să sci
c'am să-ți plătesc cum te-i întorce
acasă și am să-ți mai dau și-o pită
pe de-asupra.“

Și zoria Gheorge, zoria s'ajungă
la loc înainte de răsăritul sôrelui.
Era un om voinic clopotarul satului,
ócheș, cu privirea încrunțată și cu
obraji arși de sóre.

A muncit tótă diua în arșița
sôrelui și bóbele de sudóre îi alu-
necau de pe obraz pe còda sapii
de-i mai udau palmele uscate. Gân-
dul lui că deséră are să aibă pîne,
ii dîcea putere la muncă. In fie-care

Adevărul este însă următorul: O ceta de jidovi desmățați: Zinger, Löwinger, Hartstein, Marmorstein, etc. cămătarî și agenți. întovărășiți cu alți prăpădiți, au făcut un complot și și-au dis așa: Khuen-Hedervary e strimtorat rău de opoziție, dér Khuen-Hedervary are mulți prieteni bunî printre grofii și baronii cei bogați. Haid' s'e-i tragem pe sfôră, spunendu-le, că obstrucția se pôte cumpăra cu banî. Cel dintâiu, care a căcut jertfă a fost contele Szapary, despre care se dice, că ar fi cheltuit până acuma vr'o 300.000 corone cu acești pungași.

Nu-i vorbă, că nici deputatul Pap Zoltan, cel care a primit cele 10.000 corone de la mijlocitorul Diennes și apoi a denunțat acesta în dietă, nu e ceva basma curată, căci în cercetările comisiei, s'a arătat despre el, că în alte ocaziuni a cam luat banî de la alții și n'a sciut da sémă de ei.

De și în cursul cercetărilor nu s'a putut dovedi nimica în sarcina lui Khuen-Hedervary, totuși situația politică fiind încurcată rău, alaltă-erî s'a ținut un consiliu de miniștri, după care apoi ministrul-președinte s'a dus la Ischl, ca să raporteze Maiestății Sale. Prin diare se svonise, că ministrul-președinte ar avé de gând s'e-și dea dimisia, ér în locul lui s'é vină orî Szövényi Marich, ambasador la curtea din Berlin, orî contele Iuliu Szapary, care a mai fost și în alt rînd ministru-președinte. Până acuma însă svonul acesta nu s'a confirmat.

Mâne va avé loc o întîlnire de suveranî la Ischl, între Maiestatea Sa Monarchul nostru și Regele Carol al României. Regele Carol însoțit de Regina a trecut erî, Vinerî, la ôrele 2.15 pe la Brașov și sosese ađi, Sâmbătă, la Viena, de unde va pleca mai departe la Ischl. Aici va rămâné trei ðile și va primi în audiență pe ministrul de externe Goluchowsky, care și-a întrerupt concediul anume pentru ca să pôta avé întîlnire cu regele Carol. Din Ischl regele Carol se va duce la Gastein. De și cei doi suveranî vecinî se întîlnesc în fie-care vară, fiind bunî prieteni, totuși întîlnirea din anul acesta pare a avé o importanță deosebită politică.

Din Constantinopol sosesc sciri despre o nouă izbucnire a tulburărilor din Macedonia. În vilaetul Monastir bandele bulgare au tăiat firul te-

legrafic și au stricat liniile ferate în mai multe locuri. Mohamedanii sunt atacați, unde sunt găsiți fără apărare, și uciși. Exarchul bulgar a fost chemat la marele vizir și i-s'a spus, să caute a-i îndemna pe Bulgari, ca să depună armele. Exarcul a răspuns, că influența lui nu ajunge așa departe.

Din Erzerum se scrie, că Turcii au năvălit din nou contra Armenilor. A făcut o penibilă impresie asupra Armenilor condamnarea la mörte a lui Rupan Sismanian, care luase parte la mișcarea de la 1895, ér la 1896 a fost amnestiat. Cu totă amnestia însă, întorcându-se acasă a fost prins și spândurat.

Tot în Turcia au izbucnit de curénd două conflicte, unul între Turcia și Franța, ér al doilea între Turcia și Grecia.

Adunarea societății pentru fond de teatru.

Convocare.

„Societatea pentru crearea unui fond de teatru naț. român“, își va ține adunarea sa generală din acest an în orașul S.-Sebeș, în ðilele de Vinerî și Sâmbătă în 15 (28) și 16 (29) Aug. 1903. Invităm la această adunare generală pe toți membrii fondatorî, ordinarî și ajutătorî ai societății, precum și pe toți binevoitorii ei și sprijitorii culturii românesce.

Programa:

I. Ȑua primă.

Vinerî în 15 (28) August 1903.

- 1) Președintele deschide adunarea generală la 10 ôre a. m.
- 2) Alegerea a doi notari, pentru ședințele adunării.
- 3) Raportul general al comitetului societății asupra lucrării sale de la adunarea generală din urmă.
- 4) Alegerea unei comisii de 5 membri, pentru cenzurarea raportului general al comitetului.
- 5) Raportul casierului despre starea casei și peste tot despre averea societății.
- 6) Alegerea unei comisii de 5 membri, pentru cenzurarea raportului casierului.
- 7) Alegerea unei comisii de 5 membri, cari în înțelesul §-lui 5 din statutele societății va înscrie membrii fondatorî, ordinarî și ajutătorî pentru societate.
- 8) Planul de acțiune al societății, relativ la lucrările de executat în vederea pregătirii înființării teatrului român, elaborat de comitet, conform cu mandatul primit de la adunarea generală din anul trecut.

lovitură de sapa își vedea copiii cerându-i de mâncare, și rar, când nu mai putea de spinare, se ridica în sus, se ređima în sapa și sta așa cu ochii pierduți în depărtare. Câte nu-i mai trecea prin minte; copiii lui vor fi mari odată, vor fi mari și nicî ei nu-l vor lăsa la vreme de bătrânețe. Dér până atunci..., până atunci el singur trebuie s'e-și ție pe toți cinci și mult avea s'é mai muncescă, că copilași erau mititei cu toții; cel mai răsărit de-abea de 'mplinise șapte anișori. Și cu drag s'ar fi lăsat să taie lemne pe el, numai s'e-i vadă indetuliți. Ileana?... Ileana făcea și ea ce puté s'eraca. Ce poți s'aștepți de la o muere?...

Cam așa se gândea Gheorge și cu gândul la Dumneđu muncea cu drag și rivnitor s'ajungă mai curénd la capăt. Nicî prin gând nu-i venia să plece și să lase locul neisprăvit.

Cătră s'eră, dinspre răsărit, se porniră nisece norî încruntați și sórele se făcuse galben de ciudă. În curénd începú să sufle un vânt rece și cerul deveni negru, de par'că l'ar

fi bătut cine-va cu noroiu. Câmpul întreg se posomorî și par'că se cutremura de spaimă sub durduiturile de de-asupra. Incepú să cadă o plôie cu picuri mari și fulgerele rătăcite prin zări se luptau cu întunerecul nopții, care se lăsa tot mai greu.

Gheorge săpa, săpa într'una. De la o vreme, vedénd că plôia nu mai încetéză o porni spre casă. Era ud bietul om, ud de curgea apa de pe el.

Se inserase de tot și de-abia făcuse calea jumătate Durduiturile se întetiră. Pe vâgașele drumului curgea apa p'eru. Fulgerile se încrucisău și-i jucau înaintea ochilor. Când ajunse în lunca satului o durduitură puternică cutremură vęduhul și pământul par'că se sgudui din țitini. Gheorge se opri un moment în loc, își făcú cruce și-apoi porni mai departe. În curénd o vâpăie de foc, cerca să se ridice spre cer, tocmai în capul satului. Trăs-nise și acum ardea. Vederea acelei flacări îl scóse din fire. O luă la fugă și suflând din greu trecú pun-

8) Alegerea unei comisii de 5 membri, cari să studieze planul de acțiune amintit la pct. 8.

10) Cetirea disertațiilor coréspondtore scopului societății, séu de altă materie literară, ce se vor fi anunțat președintelui înainte de adunare.

11) Președintele ridică ședința.

II. Ȑua a doua.

Sâmbătă, în 16 (29) August 1903.

- 1) Președinția deschide ședința.
 - 2) Cetirea protocolului ședinței precedente și verificarea lui.
 - 3) Raportul comisiei pentru înscrierea membrilor noi.
 - 4) Raportul comisiei însărcinate cu cenzurarea raportului casierului și averii societății.
 - 5) Raportul comisiei însărcinate cu cenzurarea raportului general al comitetului.
 - 6) Raportul comisiei esmise pentru cenzurarea planului de acțiune elaborat de comitet.
 - 7) Alegerea casierului societății, în locul d-lui N. P.-Petrescu, care s'a mutat din Brașov.
 - 8) Determinarea locului, unde se va ține adunarea generală pentru anul 1904.
 - 9) Alegerea unei comisii de 3 membri pentru verificarea protocolului din ședința II.
 - 10) Președintele închide adunarea.
- Din ședința comitetului ținută în Sibiu la 1 (14) Iulie 1903.

Ioșif Vulcan, m. p. Dr. Ioșif Blaga, m. p. președinte. secretar.

SCIRILE ȐILEI.

— 26 Iulie v.

Slavisare în Bucovina. Ȑiarul „Deșteptarea“ din Cernăuți scrie: La redacția noastră s'a prezentat un gospodar mai în vârstă din Cuciurmare, însoțit de feciorașul séu, și ni-s'a plâns de următoarele: „Ce să facem, d-lor, ca să ajungem și noi Români din Cuciurmare odată la dreptul nostru în școli? Diregătoria ni-a pus satul să clădescă școli mari, cu câte 2 rânduri, cari costă o mulțime de bani, peste 50.000 florini. De plătit ne pun la plată, dér când vine să ne trimitem copilași la școlă — acolo îi învață învățătorii scrisul și cetitul rusesc și noi numai ne amărim, că așa pe nevrute, copiii noștri se îndepărtéză de noi și ne fac rușinea, că nu sci a scrie și ceti românesce, cum vrem noi Români. Demult mai învătau copiii noștri în școlă românesce, acum însă învățătorii și învățătoricele, ce le avem în sat, numai rusasca o păzesc, cetitul și scrisórea românescă se învață numai de dragă Dóme, ca pe delături, ba la una din cele două școli nicî nu se învață. Cum să se învețe românesce, decât nicî nu ni-se dan învățătorii români? La școlă în parochia sf. Dumitru au fost învățătorî: Bekul (rus, a

murit astă-primăvară) și Robuleak (rus); învățătorice: Daszkiewicz (ruscă), Machniewicz (leașcă), Bekul (ruscă) și Ungurean (româncă, care nu învață copiii românesce). La această școlă numai învățătorice Daszkiewicz vezidoamite învață pe copii românesce. La școlă din parochia sf. Marii nicî nu se învață românesce. Acolo au fost învățătorii: Bteszczuk, Baczinski și Prodaniuk (ruși, cari răscolese satul a rusie) și învățătorice d'sórele: Statkiewicz, Zettel și Krichtolec, din care nicî una nu-i româncă. Dacă-i așa cu școlile, mai se pôte să avem inimă bună pentru dênsele, când acolo își prăpădesc copiii noștri limba? Tot satul îi nemulțumit cu asta. Comitetul comunal a hotărît ca într'un glas, acum nu de mult, și a cerut de la consiliul școlar distr. că la anul viitor să ni-se dea la școli câte doi învățătorii români și câte unul némț, căci nu vrem să mai suferim ce-a fost până acum. Rog, domnilor, să faceți bine, și să ne ajutați cu gazeta, ca să ni-se facă și nouă odată dreptate“. — Va să Ȑică Românul s'eracul în tóte părțile tot în luptă, pentru limbă...

Monumentul de la Racova și Smârdan. Guvernul român a decis să restaurese monumenteșe ridicate în memoria eroilor căduți la Racova și Smârdan în răsboiul independenței. Se vor construi de asemenea în aceste două puncte câte un osuar destinat să adăpostescă ósele fiilor țerei căduți întru desrobirea patriei. Guvernul din Sofia s'a grăbit s'e-și dea întréga adesiune la proiectul guvernului din București și a dat ordine în consecință prefecților din Vidin și Vratza.

Instalarea Pr. SSale episcopului Dr. Demetriu Radu în scaunul episcopesc din Oradea-mare — scrie „Familia“ — s'a fixat definitiv pentru Ȑua de 16 August n. Pr. SSa va sosi la reședința sa nouă cu 2—3 ðile înainte de instalare și fiind-că reședința episcopescă se renoveză, va descinde în seminariul de băieți. Instalarea va avé un caracter pur bisericesc, la care vor fi invitate tóte autoritățile. Primire însă nu se va face, nicî prând de gală nu se va da, ci drept răscompensare Pr. SSa va dărui o sumă mai mare pentru scopuri filantropice. Până la edificarea reședinței, episcopul va sedé în edificiul școlii normale, care s'a și adaptat pentru scopul acesta.

Alegerea de papă. Adunarea cardinalilor, care a intrat în conclavă Vineră trecută, a durat patru ðile și în fie-care Ȑi s'a votat câte de două-ori. Nicî-odată însă n'a putut să obțină vr'unul majoritatea de 2/3 de voturi. Abia la a șéptea votare (Marți) a reușit unul să întrunescă 50 de voturi din 62. Acesta a fost cardinalul

tea de peste vale din două sărituri, ocoli pe după îngropătórea din marginea satului și dădu busna la popa în curte.

— Dați-mî cheile de la Biserică! răgni Gheorge cu un glas plin de spaimă.

— Cheile! Peste câte-va minute clopotele își amestecau cântecul monoton cu trăsnetele cerului.

Satul era pustiu: tremuratul vre-unei candelî dór' mai licărea pe la ferestrele mititele.

Vremea se mai potoli și Gheorge se întorcea acasă obosit, dér destul de împăcat în sufletul séu c'a putut să liniștescă mânia cerescă. Când intră în casă copiii resfirați prin colțuri plângeau înspăimântați de fulgere și chinuți de fóme. Lui Gheorge i-se părú c'a 'nebunit și nu-i venia să credă. Se freca cu mâna la frunte, par' că ar fi vrut să se tredescă din somn. Se mai uită odată prin casă.

Nu! nu era, nevastă-sa nu era. Eși ca o furtună în pragul tinđii.

Ileana! Ileana, răcni el din tóte puterile. În acel moment cine-va sări peste stobor la vecinu-séu.

Da, da, a fost cine-va..., l'a auđit, i-a vędut și piciórele... A sărit cine-va dincolo...

Pe când se chinuia s'e-și lămurésca ceva în minte, Ileana eși de sub salcia de lângă fântână și înaintă sfiosă spre el. Lui Gheorge i-s'a părú atunci că i-a trosnit ceva în creier și ne mai sciind ce face, că ai clipi din ochi, ridică pumnul pumnul lui puternic și-o lovi în frunte. Atât, dér a fost destul atât Ileana cădu lungită la pământ... murise.

* * *

A doua Ȑi l'au găsit jandarmii la capul mörtei. Nicî un suspiciu nu-i eșia din piept și sta înmărmurit ca o petró. Numai lacrimile curgeau pe obraz una după alta.

La judecătórie a povestit tot din fir în p'er.

„Nu mai sciam ce fac, d-lor judecătóri, — sfêși bietul om — n'a

Iosif Sarto, patriarcuul Veneției, care a primit numele de *Piu X.* Cardinalul Sarto s'a născut la 1835 în comuna *Riesi* din părinți țărani (agricultori) și a fost timp de 9 ani paroch într-o comună rurală. După aceea a fost numit vicar în Treviso pe urmă episcop în Mantua. În 1893 e patriarch în Veneția. Noul papă are un frate birtaş, o soră măritată după un tunciu și altă soră după un cantor. Două surori au rămas nemăritate și trăiau la densus în Veneția;

Diarele scriu, că alegerea acesta a făcut o bună impresie în toate părțile, noul papă fiind cunoscut ca om iubitor de pace și cucernic.

Sfășierea și murdărirea unei table cu inscripție românească. Ni-se scrie: Institutul de credit și economii „*Dacia*” din Orăștie are un izvor de apă naturală cu conținut de acid-carbonic, calificată de membrul academiei științifice maghiare d-l Dr. V. *Hankó*, pe baza analizei, de o apă escelentă și nepretuită, Administrația izvorului e în *Deva*, capitala unui comitat locuit aproape exclusiv de Români. Fiind instalarea izvorului amăsurat cerințelor igienice și moderne terminată, administrația aceluia și-a început activitatea cu punerea în vânzare a apei. În fruntea localului său spre stradă a afișat o *tablă cu inscripție română și maghiară*. Public de altă limbă și așa nu este în *Deva*. Abia a stat tabla câte-va zile afișată; ce s'a întâmplat? Nisecă făptuitorii ticăloși, puși la cale pôte de cineva, noptea pe ascuns, au făcut un *asalt eroic-șovinistic asupra tablei pacifice*; și cu mult eroism (!) și bărbăție (!) au isbutit a o sfășia tocmai în mijloc; și pe urmă au murdărit-o cu noroiu! Administrația a făcut arătare la poliție; vom vedea ce se rezultat! Oare averea privată nici chiar față în față cu casa comitatului, locuința vice-spanului, se nu fie sigură în comitatul nostru?!... E un lucru trist și caracteristic, că Români se nu se pôte folosi de limba lor, fără să se întâmple astfel de agresiuni scandalose. — B.

Atentate de dinamită în Macedonia. Două încercări de a fi asvirlite în aer s'au făcut pe linia Salonic-Monastir, asupra stațiunilor *Eksicu și Banița*. Prima stațiune a fost distrusă; în cea de a doua o casă a fost incendiată, șinele au fost scose, ér firele telegrafice tăiate.

† **Ioan Maga** canonic onorariu, asesor consistorial și paroch gr. cat. în cartierul numit *Ujváros* din *Oradea-mare* a repausat în 6 August în etate de 82 ani, în al 58-lea an al preoției sale. Iumormentarea se face ađi Sâmbătă în 8 August la orele 10 a. m. în cimiteriul comun din *Oradea-Olosig*, ér liturgia pentru repausul sufletului adormitului în Domnul se va celebra în ziua de 10 August în biserica gr. cat. din *Ujváros*. Il jelesce *Ioan Maga*, secretar la camera de comerț din *Timișóra* ca fiu și soția sa *Rosalina n. Nagy*, *Iosif Maga* maior, ca fiu, cu soția sa *Paulina n. Rauschmann*, *Aloisia v. Iosif Moldovanu* ca soră, *Margareta* și *Iosif*, nepoți, și *Iosefa Tilsler*, cumnată.

Focul de la mănăstirea Agapia.

După mari sforțări focul a fost localizat și stins cu desevirșire, Joi. Au ars toate casele din interiorul mănăstirii, împreună cu biserica mare, paraclisul și turnul clopotniței, precum și 4 case afară din incinta mănăstirii. Odórele din biserica mare au fost scăpate. A fost găsit carbonizat cadavrul maicei *Filoftea Sârbu*. Ea era în vârstă de 80 ani. Cadavrul a fost găsit în antreul casei sale, lângă ușă. Probabil că nefericita bătrână, când a isbucnit focul a voit să fugă, d'ér n'au ajutat-o puterile și a cădut jos înainte de a putea trece pragul ușei. Miercuri séra, eșia încă fum din ruinele incendiului. Din această cauză pompierii din *Piatra* au rămas acolo, ér cei din *T. Némțu* au plecat. S'au început cercetări pentru a se afla adevăratele cauze ale acestui mare foc.

Cercetare pentru mórtea soldaților din Hertegovina. Se scie, că cu ocaziunea marșului din 20 Iulie, făcut de reg. 12 de infanterie de la *Tsebinje* la *Bilek*, au cădut morți de insolație 24 soldați și mulți alții s'au îmbolnăvit. Locotenent-colonelul *Grünzweig*, cel cu inima de câne, care cu toate că medicul regimentului i-a raportat, că soldații cad ca mușcele, a dat ordin să mērgă înainte, pentru-că *el* vrea ca regimentul să *defileze*, va fi aspru pedepsit. După-cum se svonesce din cercetarea făcută de generalul *Appel*, *Grünzweig* va căpeta 3 ani de temniță. D'ér blestemele a 24 de mame, cari și-au perdut acolo feciorii ore nu i-or turbura liniștea temniței?...

O mamă nemilósă. În *Timișóra* s'a întâmplat următorul cas! D'ónna *Stutzkopf* a auzit alături plâns de copil care eșia din latrină. Cercetând împreună cu vecinii, a aflat în latrină un copil nou născut. S'a scos de acolo încă viu, d'ér scurt timp după aceea murí. Copilul era al servitórei *Rosa Maus*, care îl născuse cu o ăi înainte și îl aruncă în latrină. Servitóreia fiind bolnavă, a fost transportată la spital, ér după ce va eși d'acolo va da sémă despre fărădelegea, ce a s'evirșit.

Inlesniri pentru soldați. Ministrul comun de rēboiú a dat ordin ca la manevrele de tómnă, soldații să pórte haine de doc și nu de postav ca până acuma. Apoi, d'écă va fi mai căldură de 15 grade, tot la 5 chlm. li-se va da popas.

Maltratarea, lovirea cu sabia, pãlmuirea soldaților este sever oprită. Ofițerul, care va greși în punctul acesta va fi degradat. D'écă vr'un soldat cade în drum, ofițerul e obligat a-i da să bea să se întărească din ploșca lui și a-l conduce la căruța ce vine după trupă.

D-șóra Marióra Ventura. Diarele parisiene sunt pline de laude la adresa tinerei române d-ra *Marióra Ventura* care a debutat la marele teatru antic din *Oranje* în piesa teatrală: „*Oedip și Sphinxul*” *Oe* de *Péladan*.

„*Figaro*”, sub semnătura lui *Serge Basset* scrie:

„O tinără artistă, care e încă copilă, d-ra *Ventura* în rolul *Sphinxului* a fost uimitóre. Cu gesturi, strigăte, urlete de fiară sălbatică, ea a uimit și a împetrit pe spectatori. D'écă cei în drept vor avé fericita idee de a angaja pe d-ra *Ventura*, tot *Parisul* va alerga și se va striga pretutindení: „O mare artistă ni s'a născut!” „*Le Gaulois*” într'o scurtă notă a corespondentului său din *Orange* scrie:

„D-ra *Ventura*, o fórte tinără fată, elevă a lui *Silvain*, prin direcțiunea și sonoritatea vocii sale pare chemată la un viitor strălucit”.

D-ra *Ventura* va sosi ăilele acestea în *România* pentru a-și petrece vacanța lângă fericitul său părinte, confratele nostru d-l *Gr. Ventura*.

D-l colonel Ragoza șeful delegațiunii militare ruse, a trimis din *Ungheńi* o depeșă de omagiu și mulțumire Regelui *Carol* pentru înalta binevoință ce li s'a arctat pe tot timpul șederei lor în țeră. A mai mulțumit telegrafic și d-lui colonel *Văleanu* comandantul reg. 4 roșiori din *Bârlad*, precum și d-lui colonel *Lambru* comandantul reg. *Gori* nr. 18.

Isvor de apă minerală. Pe malul *Dunării* nu departe de orașul *Hârșova* s'a găsit acum câteva ăile un isvor de apă minerală. Apa isvorește dintr'o stâncă printr'o deschizătură al cărei diametru ei de 4 centimetri. La analiza ce i-s'a făcut, s'a constatat că este o apă ioduro-sulfurosă. S'au trimis probe dintr'ansa institutului de chimie din *București* spre a se analiza amănunțit și a se constata precis cantitățile și calitățile elementelor din care e compusă.

Boris Sarafoff — după o telegramă din *Budapesta* — a fost vėdut la *Panciova* (*Ungaria*) colectând bani printre *Bulgarii* de acolo. Prindend de veste, că e urmărit de poliție, a fugit pe teritoriul s'rb.

Din Hârșova, se comunică diarulul „*Tera*”: Congediații bulgari, stabiliți în localitate, în mare parte grădinari, au primit ordine de mobilizare. În copriusul or-

dinului, se arată cum-că cel chemat, îndată-ce va primi ordin de chemare, să se prezente de urgență fără a mai trece pe la domiciliu, direct la corpul și compania din care face parte.

Manevre pe mare. Marți, încruciașătorul *Elisabeta* a plecat din *Constanța* la manevre, pe mare. Eri diminėtă a executat o debarcare forțată la *Mangapunar*, cu o companie de expediție și cu o baterie. Debarcarea, comandată de locotenentul *Niculescu* și de sublocotenent *Ionescu*, s'a făcut cu patru bărci mari și o șalupă. Din cauza agitației mării, bărcile au suferit mică stricăciuni. Trupele debarcate au operat la nordul satului. Manevra totu-și a fost executată în perfectă ordine, cu toate greutățile întâmpinate. Incruciașătorul *Elisabeta* s'a reíntors la *Constanța* *Mercuri* după amiazi.

Un monstru. — În orașul *Ploiesci* în strada *Gărei* se află după-cum i-se scrie „*Terei*” unul anume *Gheorghe-Boeru* negustor de vinuri. În fie-care vară își trimite nevasta la băi. În lipsa soției, el angajeză câte una și două servitóre, românce din *Transilvania*, între 13 și 14 ani. Ca și în alți ani, și anul acesta avea două servitóre. Pe una cu numele de *Anica*, a nenorocit-o. Cea-altă prindend de veste a fugit în nisce porumb. Temendu-se să nu fie denunțat, monstrul a reclamat poliției sub pretext, că i-ar fi furat mai multe obiecte.

Guvernul s'rbesc a lichidat toate datoriile regelui *Alexandru* și reginei *Drăga* cu 400.000 de franci. Regele *Ales.* a lăsat 250 de mii de franci; regina *Draga* a lăsat 300 de mii; din vânzarea obiectelor de la *konak* s'a scos 150 de mii de franci. Pentru moștenitori, a rămas disponibilă o sumă de 300.000 franci.

Apele Prutului cresc. Din *Galați* se anunță că apele *Prutului* au început a crește în mod simțitor. Nu mai e de cât 20 cm. până la nivelul malului. Pe teritoriul comunei *Șivița* apele *Prutului* au rupt malul pe o lățime de un metru, inundând imășul de pe moșia *Brateșului*. Acum se lucrează la astuparea deschizăturii și la întărirea malului.

A cădut din car. Agricultorul *Iosif Văleanu* din *Jam*, se ducea alaltăeri cu căruța cu caii la câmp. Căruța era golă și *Iosif* ședea pe loitră și mâna caii. De-odată perđendu-și echilibrul, a cădut din căruța și a ajuns între róte. S'ermanul om a pățit'o réu de tot, căci rótele i-au frânt două cóste și șira spinării. El a fost transportat într'o stare desperată la spitalul diu *Timișóra*.

Ultimul concert militar. La *Ge- werbeverein*, mâne. *Duminecă séra* va fi ultimul concert militar, de ore ce s'epțemâna acesta, muzica militară plécă la manevre. Intrare liberă.

mai sciut ce fac! Mi-au rămas copiii orfaní, copiii mei...” Glasul i-se înecă și capul îi cădú pe piept.

Copiii se uitau la el și cel mai mărișor plângea. În cămășuțele lor lungi până din jos de genunchi ste-teau nepricepători în fața judecării. Pe fețele lor se lăsase o tristețe și blândi cum erau sémăneau cu nisce îngeri cari se închină.

Cine ar fi putut să rămăie de piétră în fața unei atât de mari suferințe? Care suflet putea să nu tresară de milă, la vederea lacrimilor unui copil de șapte ani?

Cei mai mici, vėdend pe fratele lor plângand, începură să plângă și ei unul câte unul și peste puțin su-ghițurile lor înăbușite se loviau de păreții cei înalți ai sălii precum se isbesc tómnă stropii de plóie de ferestre.

Gheorge, trezit ca dintr'un vis își ridică capul și mut de durere se repeđi la ei, cădú în genunchi și cuprinse pe cei doi mai mititei, strēngendu-i cu putere la piept. Ceilalți

il incunjarară și toți își întinseră mânuțele să i-s'agăte de gât.

Se ridică atunci un avocat și după-ce vorbi mult, mult de tot, *Gheorge* fú lăsat liber.

— Uită te la copiii aștia — îi duse avocatul și gândește-te că trebuie să trăiesci pentru ei. Muncesce și le dă pânea de toate ăilele!”

— M'ai scăpat, d-ta m'ai scăpat d-le avocat — duse *Gheorge* cu un glas plin de lacrimi — ce se-ți fac, ce se-ți dau...? Iți dau tot, tot... tot...

— Dér ce avere ai? îl întrebă avocatul...

— Am o căsuță... și... ți-o dau d-tale!

Avocatul zimbi și scése din buzunar o hârtie de 5 fl.

— Na și cumpără de mâncare la copiii... și dute sănėtos!”

Z. Bărsan.

Moscva.*

(Urmare.)

Palatul Armelor.

O aripă a palatului *Cremlin* cuprinde și palatul *armelor*, unde este închis trusoul împărătesc. Descrierea ilustrată a acestui deposit bogat costă 35 ruble. Aici încă ne-a fost dat să vedem și noi bogăția care face mândria populației din *Moscva*.

Palatul acesta este mai nou, cu două etaje, construit de Țarul *Nicolae I-ú* în anul 1849, înlocuind alt palat vechiu din 1645, în care stau grămădite tesaurile imperiului.

În interiorul acestui palat sunt mulțime de sale spațioase cu o colecțiune nesfērșită de obiecte de aur, de tot felul, costume împărătesci, tronuri scumpe și alte lucruri. Unele datéză de prin secolul al 13-lea și chiar mai demult. Tot în această sală sunt colecțiuni bogate de bijuterii împărătesci, cupe și tave de aur lucrate scump, arme vechi rusesci, polone, nem-

* Din broșura „*Călătorie în Rusia*”. De arhimandritul *Nifon Popescu*, starețul sf. mănăstiri *Sinaia*. — *București* 1903.

țesci, turcesci, franceze, olandese, englezesci, cum și drapele militare naționale și străine.**)

Tot aici, într'una din aceste săli, a *IV-a*, numită „*rotonda*” se vėd între alte lucruri, mai multe coróne ale țarilor din trecut și tronuri împărătesci, între care unul de fildeș și aur, lucrare bizantină, adus la *Moscva* la 1472.

În această sală se vėd închise în dulapuri de sticlă și costumele împărătesei *Ecaterina I-a*, *Elisabeta*, *Ecaterina a II-a*, ale lui *Petru cel Mare*, *Pavel I-ú* și alți țari; costume purtate de ei la încoronarea lor. Aci am putut privi și admira tronul Țarului *Alexie*, împodobit cu 876 diamante

** Se vėd într'o vitrină spațioasă chiar și drapelele unguresci, luate pe *Ruși* în 1849, când armatele lor au luptat contra *Ungurilor*, rēsculați împotriva suveranității austriace, și peș când polcurile rusesci încarcerate în mănăstirea *Sinaia*, județul *Prahova* (ierna) fiind chemate de *Nemți* în ajuto; au fost conduse la *Brașov* peste munți pe cărări ascunse, de cătră călugărul *Serafim Belviu*, care trăesce și astăzi în mănăstirea *Sinaia*, în etate de 86 ani, servind *Rușilor* pe acea vreme ca călăuză, cunoscend bine potecile și drumurile ascunse de prin partea locului și despre cari întēmplări, bătrânul monach ne povestesc adeseori și astăzi cu multă căldură și precisiune.

„Mensa academica“ din Clușiu.

Când s'a înființat masa acesta numită: „mensa academica“ înainte de acesta cu vre-o 10—12 ani, profesorii de universitate — sub a căror auspicii s'a înființat — au lansat un apel către tot publicul din țară fără deosebire de limbă și religione, ca să contribuie la înființarea ei, căci este de a se servi un scop mare: *ajutorarea tinerilor de la universitate lipsiți de mijloce, fără deosebire de naționalitate și religione*. Un atare apel a sosit și la adresa mea. Eram mai mulți români la olaltă și ne consultam, că ore se contribuim ori nu și noi Români la acesta „mensa academica“? Fie iertatul mecenate român Ioan Petran stăruia ca nesmintit să contribuim și noi Români, căci el scie din experiență ce însemnează a fi student lipsit. Toți am primit părerea lui și am contribuit după putință și noi. Au contribuit și alții și așa s'a înființat „mensa academica“. In societate erau și de aceia cari au fost de părere ca să nu contribuim nimica, căci „mensa academica“ cu timpul va fi un mijloc de maghiarizare, cu și toate instituțiile maghiare. De părerea acesta a fost și autorul corespondenței acesteia. De atunci a trecut mult timp. Durere șovinismul maghiar a dat dreptate celor-va au fost de părere, că masa acesta încă va fi mijloc de maghiarizare. Studenții maghiari nu puteau suferi pe colegii lor români, din simplul motiv, că ei în cursul prânului și al cinei conversau în limba lor maternă adecă românească. Pentru a-i împiedeca mai întâiu i-au atacat în diarele maghiare din localitate, prezentându-i ca forte periculoși ideile de stat maghiar și provocând pe profesori să pună capăt „dacoromânismului“ ce a prins rădăcină la masă. Președintele comitetului mesei prof. Lechner a răspuns pretensiunilor șoviniste cum se cuvine, arătând, că „mensa academica“ nu poate împiedeca pe nimeni, ca să nu vorbească cum îi place. Tinerimea maghiară șovinistă constatăre mai cu seamă din evrei, a convocat atunci un conveticul în Otetul „Biasini“ unde au luat hotărâri grozave. Intre altele au decis, ca să facă reprezentațiune la comitetul mesei și să-l roge ca să împiedece „abusul“ acesta și să provoace totă tinerimea maghiară ca să facă front „dacoromanilor mensisti“.

Ce au făcut ce nu, nu sciu. Atâta sciu, că comitetul amintit în finea anului școl. a adus decisiune, *că de aci încolo conversarea la „mensa academica“ nu poate fi numai în limba maghiară*. Scurt și l'a înțeles. In ședința aceea a fost present precum se spune și vestitul nostru prof. de limba română Moldovan Gergöcz.

Stăm dără între alternativă, că seiu primesce tinerimea noastră adăpostită la

„mensa academica“ înființată și cu bani românești, ordinul acesta și atunci e spusă la cea mai mare primejdie să se maghiarizeze, respective să se ferescă de a-se agrăi unul pe altul românesc. ca de uoigă-l crucea, seiu să renunțe la acest beneficiu. Considerând însă, că tinerimea noastră avea întreținere la această masă în număr de peste 30, cu greu putem aștepta ca să renunțe la acest beneficiu toți, căci sunt mulți, cari numai masa acesta îi susține la școlă. Așa stând lucrul nu ne rămâne alt-ceva, decât ca să înmulțim locurile la masa studenților români universitari înființată de inest. de credit „Economul“ cu începutul anului școl. trecut. Precum scim în anul trecut au avut aici prânul gratuit 18 tineri universitari. Pe anul viitor școl. nu sunt numai pentru 12 tineri locuri asigurate.

Este necesitate urgentă ca cine *vré se sară în ajutor, să trimită fără nici o reclamă, fără nici o rugare o cât de mică sumă la adresa institutului „Economul“ unde se primesc banii cu mulțumire, liberându-se chitanță în regulă și luându-se totodată măsură, ca să fie întrebuințați pentru ușurarea sortii tinerilor lipsiți.*

Să nu uităm, că tinerimea este speranța noastră. Să grijim de ea ca de ochii din cap decă vrem un viitor mai senin de cum este prezentul cel trist!

Opincariul.*)

Adunarea despărț. Zărnești al Asociațiunei.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Onorată Redacțiune! Despărțământul Zărnescei al Asociațiunei, — ceea-ce ați binevoit a publica deja în Nr.-ul 161 — în acest an și-a ținut adunarea sa în comuna Tohanul-vechiu în ziua de 2 Aug. n. a. c., despre decursul căreia imi iau libertatea a vă raporta.

După eșirea din biserică, înainte școllei fu așteptat comitetul de public numeros. Sosind d-l președ. al desp. Zărnescei: Dr. Iancu Meșianu, însoțit de mai mulți domni din Zărnescei, au fost întâmpinați cu o scurtă vorbire de bineventare din partea d-lui preot Moise Brumboiu, la care a răspuns d-l Dr. Iancu Meșianu. După aceea am intrat cu toții în sala cea mare de la școlă. Din comunele vecine am vădit la adunare pe stimabili domni: I. Lengeru, avocat și Aug. Paul, redactor (Brașov); I. Dan, protopop, I. Vodă notar, B. Bude inv.-dir., N. Pană, N. Spărchez, I. Spărchez invetător, Par. Isac inv., I. Ionică forestier, G. Garoiu, Oct. Bude, St. Dan, teolog, Stoica Garoiu v.-primar, I. Comșa comerciant, Const. Ioanovițiu hotelier, T. Vulsan, I. Vulsan,

*) Diarele române sunt rugate a reproduce această corespondență.

George Moșoiu, toți din Zărnești; Moise Micu, preot în Poiana-mărului; Ilariu Plotogea, preot în Tohanul-nou și Iuon Băncilă, Virgil Bude, inv. din Rășnov, apoi d-l Ticaciu, abs. de teologie, ér din comuna de aici erau de față câți numai au putut încăpe în sală.

D-l Dr. Iancu Meșianu, după ce s'a făcut o linisce perfectă, conform ordinei de di, a deschis ședința printr'un discurs avântat, ascultat cu încordată atențiune de cei prezenti. A relevat pe larg istoricul acestui despărțământ, care înainte era unit cu al Branului, apoi s'a despărțit și este cel mai mic despărțământ fiind compus numai din 2 comune și anume: Zărnescei, Tohanul-vechiu, Tohanul-nou, Poiana-mărului și Holbav. După-ce de cât va timp acest despărțământ n'a dezvoltat nici o activitate, comitetul central a însărcinat cu reconstruirea lui pe Dr. Iancu Meșianu. Densul și-a indeplinit misiunea. Comitetul s'a ales în persoanele d-lor: Dr. I. Meșianu, I. Dan, protopop, Moise Brumboiu, Moise Micu, preot, Ion Vodă notar; părintele I. Stravoiu, cassar, N. Pană inv. controlor. D-l președinte arată progresul Asociațiunei în liniamente generale și constată numărul membrilor și suma fondurilor și spune că față de numărul de 3 milioane al Românilor, membrii sunt încă forte puțin și fondurile mici. De acea recomandă se ne unim cu toții și să ajutăm la isbândă Asociațiunea, mai ales că trăim timpuri grele și provocându-se la răsnetul de la Timișoara arată, că într'adever pământul aluneacă de sub picioarele noastre, ér pe de altă parte diferiți procoți mincinoși se încercă să strice poporul în diferite chipuri și moduri îndemnându-l pe căi rătăcite, ca să se abată de la religiunea și obiceiurile sale străbune. Biserica și școlă sunt acei factori principali în viața poporului, la care trebuie să țină strins și să nu se abată de la ele nici-odată. Arată cum în școlă își câștigă omul cultura intelectuală, aflând un mod de traiu mai ușor, ér cunoștințele câștigate îi sunt de mare folos în viața de toate zilele. Cultura intelectuală, însă fără cultura inimei e unilaterală, decă ca să fie omul perfect, cultura trebuie să fie împreunată cu religiunea și morala.

In fine spune, că acesta a fost prima adunare după reconstruirea despărțământului și timpul decă a fost scurt și activitatea restrinsă, rugând a se lua în considerare, și declară adunarea deschisă. Publicul a strigat „să trăiească“.

D-l I. Vodă a cetit raportul, din care s'a vădit ca desp. a avut 2 membrii pe viață, 18 ordinari și 9 ajutători; ceea-ce s'a luat spre sciință.

După aceea a iuat cuvântul d-l avocat I. Lengeru din Brașov, care în terminul poporal a esplicat că ce-i Asociațiunea. Anume fiind-că toți Români 3 milioane, nu

pot locui într'un loc și sunt așezați în mai multe părți, decă sunt departe unii de alții și nu ne putem aduna cu toții la un loc, de aceea s'au făcut așa numitele despărțăminte, cari se formază din mai multe comune, cari sunt mai apropiate una de alta. Arată că acest despărțământ e mic, însă cu atât mai bine poate desvolta o activitate folositoare. A asemănat desp. cu un mic buchet de flori și cu unul mare, din care florile ușor se desfac și se reslătesc, însă în buchetul cel mic, bine grijit și conservat, florile rămân la olaltă. In fine entusiasmat recomanda poporului ca să țină strins la limba sa; ér mamele să lase copiilor seii ca moștenire scumpă limba, și cu acea să-i îngrope!

Vorbirea d-lui adv. a electrisat publicul și mult timp le va rămâne în memoria celor prezenti, pentru-că a străbătut la inima tuturor, dovadă că unii lacrimau. Vorbitorul a fost aplaudat de răsună sala.

După acea tot densul a esplicat mai pe larg poporului, că spre ce scop trebuie bani Asociațiunei. A urmat incassarea taxelor. Au plătit taxele de membrii ordinari cu câte 10 corone d-nii: Ion Ionică, Ioan Comșa; I. Dan, Il. Plotogea, Gregoriu Manoilă, N. Grozea, M. Brumboiu, Haralambie Ungur, B. Clococeanu, Nic. Pană, Ioan Vodă, Nic. Vodă, George Moșoiu, Moise Micu. Ca membrii ajutători domni: Teodor Vulsan, Ioan Băncilă, Ar. Mucea, B. Bude, Nic. Crăciun, I. Spărchez, N. Spărchez, Paraschiva Isac, Nicolae M. Muscau, N. N., Ilisie Nemes, Ioan Berariu, Ioan Vulsan, Stoica Garoiu, Ioan Gridan, Ioan Catona, Demetriu Pop, Nic. Pop și Daniil Nagy, câte 2 corone.

După acesta a urmat cetirea disertațiunii. D-l Nic. Pană și-a cetit disertațiunea sa despre: „Educațiunii și Omenirea“ ca studiu pedagogic-social, arătând importanța creșterii și rolul greu al educatorului, schițând cu deamănuntul toate fazele prin care trece ființa omenescă până ajunge la perfecțiune, în privința puterilor intelectuale morale și fizice. Educatoriul în loc de a fi sprijinit, de multe-ori e persecutat și împiedecat de unii dușmani ai progresului. Tema a fost lucrată cu multă pricepere. Ostenela sa a fost răsplătită cu aplause din partea publicului.

D-l Ioan Gridan student, și-a cetit disertația sa despre „Vulcanism, cutremurul de pământ, vânturi și fulgere“. A fost bine primită și ambilor disertanti li-s'a exprimat mulțumită.

După statorirea bugetului s'a ales ca delegat pentru edunarea generală a Asociațiunei în Baia-mare, d-l Dr. I. Meșianu.

La invitarea părintelui Moise Micu s'a decis că în anul viitor adunarea desp. să se țină în Poiana-mărului.

In fine d-l președinte cu cuvinte alese mulțumesc celor prezenti pentru partici-

și 1223 felurite alte petri scumpe, purtând o inscripțiune latină prin care se dovedesce că a fost dăruit de neguțătorii din Ispahan. Tot atât de bogate sunt și coronele purtate de Țarii: Mihail, Vladimir, Ivan și alții, cum și acea denumită *corona Siberiei*, datând din 1684. Apoi mai sunt în această sală, globuri de aur și sceptre purtate în mână de Țari vechi, cum și 2 corone ale lui Petru cel Mare, un tron din 1604, garnisit cu plăci de aur și cu 2200 petri scumpe, de toate mărimile.

Printre cele arătate până aici, privirea este atrasă de corona bogat împodobită cu diamante și cu un rubin colosal a împărătesei Ana Ivanovna.

Sala V-a, conține de asemenea peste o mie piese de tot felul, în aur și petrii scumpe. Printre acestea sunt multe cupe (542) de aur, ornate cu petrii scumpe, unele purtând data 1340—1505, și diferite tave de aur și metale rare. Intre cupe am vădit una de aur emailată, cu petrii scumpe, purtând data 1598, oferită de *Hospodarul Moldovei* de pe vremuri, Țarului Ivan cel teribil. La încoronare când se toastază, Țarii se servesc cu această cupă. Intr'o vitrină vecină cu acestea, se mai ved un număr de 1162 cupe cu pedestale, de ase-

menea bogat împodobite, cum și fel de fel de alte obiecte scumpe.

In partea despre Sud a palatului armelor este porța *Borovitskii*. Înaltă de 60 metri, construită sub Ivan al III-lea. Prin această porță Napoleon I-ii a intrat în Cremlin la 1812.

Casarma Cremlinului.

Tot în interiorul Cremlinului este și marea casarmă, așezată pe locul unde altădată a fost un palat de lemn al Țarului Boris. In fața acestei casarme se ved 20 de tunuri vechi. Printre acestea sunt două de o mărime colosală. Cel dintăiu, mai ales, numit „*Țara-puşca*“ (regele tunurilor), a fost turnat sub Theodor Ivanoviț, de Andrei Tsoocov în 1586. Tunul acesta atât de mare, și am deplina convingere că nu se mai găsește altul în lume, este împodobit bogat cu flori în relief și ținut pe 2 roțe mari. Are apröpe 6 metri lungime și atărnă 40 mii kilograme. Calibrul îi este de un metru, ațecă, în el pot încăpe ghiulele care ar avé grosimea de un metru în curmeziș, ér încercătura lui se face cu 2 mii kilograme de ierbă. Privit de la distanță are aspectul unui corp de locomotivă. Nu am putut afla decă cine-va se va fi servit cu el vre-odată. Lângă el sunt 4

obuse mari și multe altele mai mici. Eu și tovarășul meu, întinșând amândoi ambele mâni, abia am putut cuprinde cu patru brațe una din aceste obuze rotunde.

Cel de al doilea tun numit *Edinorogă* (Licorne), este turnat în 1670 și atărnă 12 mii de kilograme.

Reședința Patriarhală.

In dosul casarmei este palatul Sfântului Sinod care mai înainte a fost locuința Patriarhilor, ce are în mijloc biserică 12 apostoli. Aci este vechea bibliotecă a patriarhilor Rusiei.

Biserica 12 Apostoli are între altele și o iconă a sfinților apostoli Petru și Pavel, din secolul al 12-lea, cum și unele sfinte icöne făcătoare de minuni.

In apropiere este și *Myrovarnaia Palat*, locul unde se fierbe și se prepară Sfântul Mir.

In biserică sfântul apostol Filip, care este tot în apropiere, se păstrează cu mare sfințenie o bucată din haina Domnului Isus Christos, cum și o părticioă din Crucea Mântuitorului.

Biblioteca, care acum este a Sinodului, are 500 manuscripte grecești și 1500

slavonești, dintre cari unele datéză din secolul al 7-lea până în secolul al 12-lea.

Arsenalul.

Clădirea acesta, care este tot în Cremlin, are o înfățișare măreță, dér fără un stil anumit. A fost construită în 1702. Inaintea fațadei acestui palat sunt mulțime de tunuri de oțel, demontate și aranjate în diferite figuri, unele piramidale. Dintr'o placă de metal fixată într'o petră se dovedesce că sunt aici 875 tunuri de diferite mărimi, din cari 366 sunt franceze, luate de Ruși seiu părăsite de Franceși în războiul de la 1812; ér 189 sunt tunuri austriace, 128 prusiene și 77 italiene.

In interiorul palatului acestuia sunt magasi vaste cu arme de tot felul, și alt material de războiu, cum și unele suveniruri istorice militare.

In fața arsenalului este vechiul senat, în care acum sunt biourile tribunalului și arhivele proprietății fonciare. A fost construit sub Caterina a II-a, dela 1776 până la 1787. Are o fațadă dublă care îi dă un aspect măreț.

In interiorul Cremlinului mai sunt și alte construcțiuni dér nu de așa mare importanță. (Va urma.)

pare și în special oșpeților străini d-lor: I. Lengeru și A. Paul, pentru interesul manifestat cu această ocaziune și declară ședința de închisă, alegându-se de membrii verificatori ai protocolului d-nii I. Dan și B. Bude. A urmat apoi expoziția.

Înainte de toate trebuie să amintesc cumcă agentura din Tohanul-vechiu (să nu fie cu supărare, unica în despărț. Zărnesci) deja de timpuriu și-a dat totă silința ca să succedă bine adunarea desp. și pentru a deștepta un interes mai intensiv, a propus și o expoziție de vite, ceea-ce s'a și primit. Spre acest scop d-l preot M. Brumboiu cu ceilalți inteligenți din comună, având în vedere că poporul numai așa va deveni păturs de însemnătatea și rolul Asociațiunii, decât i-se va da ocazie a vedea rezultate practice folositoare și nobile, îndemnându-l a lua parte activă prin emularea cinstită în privința prăsilii de vite de soi bun. De aceea a conșcris din casă în casă pe proprietarii cari pot scoate vite la expoziție, explicându-le omenilor scopul ce se urmărește cu premiarea acelor, cari pot espune cele mai frumoase vite.

De aceea agentura merită totă lauda în privința aranjării expoziției. Juriul de premiere s'a ales în persoanele d-lor: I. Lengeru, Aug. Paul, Ioan Dan, M. Brumboiu, Moise Micu, Ilariu Plotogea și Dr. I. Meșianu.

A fost 48 esponenti cu 107 vite, unele de soi ardelenesc altele „pinzgau“, și anume: boi, vaci și viței. După vizitarea lor a urmat premiarea. S'au premiat pentru boi cu câte 5 corone: Avram Fera și Iosif Radu; cu câte 4 corone: David Gridan și Ilisie Nemeș; cu câte 3 corone: Ioan Ar. Scurtu și Ioan S. Cabaș. Pentru vaci cu câte 5 corone: H. Ungur și Stanca Stoica Sdrailă; cu câte 4 corone: Ioan I. S. Mitarcă și Moise Bobinca; cu câte 3 corone: George I. Grozea și Ion Ungur. Pentru viței, cu câte 5 corone: Avram Conta și Ioan Iac. Crăciun; cu câte 4 corone: Spiridon Sp. Gabor și Dumitru G. Ungur; cu câte 3 corone: George M. Stoica și Carolina M. Stoica. La acest loc propun, că deoa se va mai arangia expoziției de acest fel, vitele să fie lăsate libere, să nu se scie ale cui sunt, și atunci în privința premierii nu se pot ivi nemulțumiri și nu se poate exercita nici cea mai mică influință.

Expoziția avea un aspect de târg, și poporul arăta un interes deosebit. De astfel se scie că tohănenii țin vite bune și cu preț. Er în ce privește soiul „pinzgau“, d-l H. Ungur merita laudă, că în curtea dănsului deja de mult s'au vădit vite de acest soi foarte bine grijite și mulți au luat exemplu de la dănsul.

Cu acestea partea oficiosă a adunării s'a încheiat.

Ca premii s'au împărțit cu totul 72 corone, din cari 10 cor. i-a dăruit din al său d-l Dr. I. Meșianu și 5 cor. un anonim pentru cari li-s'au exprimat mulțumită.

A urmat banchetul în restaurantul B. Clococean, care pentru un pret bagatel a aranjat o masă din cele mai alese, fiind toți mulțumiți atât cu mâncările bine pregătite și bine servite, cât și cu beuturile. Curățenia era perfectă. D-l Clococean se vede că își pricepe meseria și poate servi și altora ca model. Toasturile, se înțelege, încă n'au lipsit, și au fost entusiasmte, dovadă că adunarea a reușit pe deplin. Întâiu a tostat d-l președinte Dr. I. Meșianu, desvôltând virtutea recunoștinței, ca o însușire caracteristică a poporului român, și a închinat în sănătatea marelui mecenat român Dr. Al. Mocsonyi, președintele Asociațiunii, apretuindu-i meritele ce desvôltă în privința acesteia.

D-l adv. Lengeru a ridicat paharul în sănătatea președinților despărțimintelor.

D-l protopop Dan a tostat în onora conducătorilor harnici, și a poporului. D-l Moise Brumboiu în onora oșpeților străini, d-nii Lengeru și Paul, cari ne-au onorat cu prezența lor, contribuind prin această la înălțarea festivității.

D-l preot Gregoriu Manoilă într'un ton foarte plăcut, își începe toastul cu aceea că „vrednic e muncitorul de plata sa“,

arătând chemarea grea a unui diarist român și în special apreciază activitatea de publicist a d-lui Aug. Paul și ridică paharul în onora dănsului.

Dupa aceea se ridică d-l Aug. Paul și emoționat răspunde d-lor M. Brumboiu și Gr. Manoilă mulțumindu-le de elogiile aduse și nemeritate, desvôltând chemarea unui publicist, și descriind cariera această ca una din cele mai grele. Închină în onora clerului present.

În fine d-l G. Oprea în toastul său arată că după părerea sa, ar fi o carieră și mai grea, și anume cariera de învățator, spunând că Asociațiunea are lipsă mare de învățatori ca nemijlociți conducători ai poporului, punând dănsii basa culturii, având însă multe necasuri în cariera lor sublimă. Închină în onora lor.

Cu acestea banchetul s'a finit și fiecare s'a depărtat cu cele mai plăcute suveniruri din Tohanul-vechiu. La revedere în Poiana-mărului! *Ghiță Tărnoveanu.*

Din Rebrîșora.

— 5 August 1903.

† Aurelia Dr. Chitul născ. Precup.

Luni, 27 Iulie a. c. au fost petrecute cu multă pompă și jale la locul de vecinică odihnă, rămășițele pământesci a unei scumpe ființe a comunei noastre, ce a lăsat în urmă-i în durere și desolare; soț iubitor, părinte scump, frați și rudeni numeroși.

Aurelia Dr. Chitul născ. Precup, după lungi și grele suferințe, suportate cu o adevărată răbdare creștină, împărțită cu ss. sacramente, în al 21-lea an al vieții, în al 3-lea al prea fericitei căsătorii, în 25 a lunii trecute la 4 ore p. m. a încetat a trăi.

Crescută în mod esemplar, atât în casa părintescă, cât și la diferite școle, dănsa era fala satului nostru. Sperața bunului și vrednicului său soț, mângăierea părinților și rudeniilor sale multe.

Suflet nobil, plină de bunătate, dăruită de Providință cu tot atâtea calități și însușiri, ce fac pe omul nobil și superior, Aurelia Dr. Chitul era cu adevărat stămată și prețuită în societate, dănsa era odorul scump al familiei sale, tezaurul, care pierdut, nu se mai poate recăpăta.

Înmormântarea mult regreatatei defuncte, favorisată și de un timp admirabil de frumos, s'a întemplat în asistența întregului popor din Rebrîșora, precum și a unui public numeros venit din depărtări și cu deosebire a inteligenții din Năsăud, care și cu această ocaziune a ținut să-și manifesteze stima și iubirea sa atât față de regreatata Aurelia Chitul, cât și față de familia ei.

La 3 ore p. m. s'a început înmormântarea, pontificând Revds. Dr. Octavian Domide, canonic în Gherla, cunoscutul predicator, asistat de Revds. vicar al Rodnei, Ciril Deac, protopopul Bistriței, Gerasim Domide și o mulțime de preoți, er corul, compus din tineri universitari a fost condus de profesorul de cânt de la Năsăud, Emil Ștefanușiu.

Impresia admirabilă a predicii pline de învățături, rostită de cătră canonicul Dr. Domide, va rămâne vecinic întipărită în mintea și inima publicului jalnic ascultător, între cari am remarcat pe: Dr. Malaiu prof., Dr. Tripon, Dr. Linul, Dr. Malaiu, adv., Dr. Ileni, prof. Pletoș, Haliță, Domide, Păcurariu, etc. învățatorii de la Năsăud: Seni, Tofan, Linul, protopopul Becleanului Pușcariu, inv. Mureșianu, etc.

Abia la 6 ore seara, cosciugul acoperit de numeroase cununii și flori, purtat de patru învățatori ai Rebrîșorei, s'a pus în mișcare spre locul de vecinică odihnă, de unde întorcere nu mai este, nici durere.

Er mormântul frumos, ce se ridică în cimiteriul din Rebrîșora, lângă biserică, nu departe de casa părintescă, va fi un mormânt sfânt pentru bunul și neconsolabilul ei soț, pentru scumpii săi părinți și frați, pentru rudeniile numeroși, ca și pentru toți aceia, cari au cunoscut pe Aurelia Dr. Chitul născ. Precup în totă a ei ființă, un mormânt adorat, ce va fi presărat cu flori și udat cu lacrimi... *Un Rebrîșorean.*

Din Alba-Iulia.

— In Iulie 1903.

(Extras.)

Onorată Redacțiune!

Am primit asupra-mi onorifica însărcinare din partea Curatoratului mănăstirei din A.-Iulia de a face în prețuitul D-vostre diar o „Dare de sémă“ despre petrecerea populară, ce a avut loc în prima și a doua di de Rusaliu în salele școlii române gr. cat. din A.-Iulia.

Atât succesul material, cât mai vârtos cel moral, ajuns cu acea ocaziune, mă îndemnă a face și o aprețiere în punctul care a culminat acea petrecere, séu mai bine dis *sérbătore românescă* servind de memento pe viitor.

Comitetul și-a propus ca pe încetul tinerimea să se smulsă din ghiarele jidanilor; și începutul s'a făcut. În prima și a doua di de Rosaliu s'a vădit efectul. Feciorii și fetele, bărbați tineri și femei tinere de prin toate unghiurile „la horă“... cum li-s'a spus cu aceia ocaziune „nu în crijma jidanului“, ci în casa lor, între păreții acelei școle, care trebuie sprijinită și ridicată la una din cele dintâi școle românești.*)

Apoi bucuria mamelor privitoare și dispoziția bătrânilor la un pahar de beutură!

Și cine aranjau mesele și serveau după plac beuturile cu multă dragoste și voie bună? Cei mai din urmă din popor? Aș! Cei mai de frunte cititori! Sub totă durata petrecerii domni cititori în picioare, er poporul vesel, cum se dice de veselia dragostei, la lungi mese întinse, toate proprietatea școlii, care are scenă proprie pentru reprezentațiunile teatrale, scaune, lampe etc.

Au contribuit peste tacsă domni: Ignat Borza, Carol Limbian, Nonus Porutiu, Nicolau Muntean și Irimie Oprița câte 1 cor. 40 fil.; Anghel Luca, Nicolae Drămbărean, Cornel Clemente, Dumitru Pop câte 80 b.; Iacob Tulbureanu, Alecsandru Roșiu, George Coșeriu câte 60 b.; Ioan Pampu, Anghel Roșca, Avram Bucuman, George Câmpean, Cornel Fetiță, C. Moldovan, V. Moldovan, Pavel Banciu, I. Sasu, N. Ienășel, G. Bărbăntan, I. Timișan și N. Păcurar câte 40 b.

Așa a fost. Și sperăm că în viitor va fi și mai bino.

Ioan Pampu,
inv. dirig.

Convocare.

La a XIII adunare generală a *Reuniunii învățătorilor români de la școlile populare confesionale ort. din protopopiatele aradane I—VII* ce se va ținé în aula seminarului diecesan din Arad, *Mercuri și Joi în 6/19 și 7/20 August a. c.* conform următoarei

Program: Ziua primă. *Sedința I.* 1. La 9 ore a. m. asistare la sânta liturgie împreună cu chemarea Duhului Sfânt. 2) Adunare la locul destinat și constatarea prezenților. 3) Esmiterea unei comisiuni pentru invitarea I. P. S. d-lui Episcop. 4) Bineventarea înaltului prelat, a oșpeților și deschiderea adunării generale. 5) Presentarea rapórtelor și alegerea comisiunilor censurătoare. 6) „Metodul fonomic“ disert. de Traian Givulescu.

Sedința a II. 7) „Armonia între familie și școlă“ disert. de Ilie Cristea 8) „Prelegere practică din Gramatică“ de Iuliu Groșorean. 9) „Lucsul devenit dătină la poporul nostru“ disert. de Ioan Vancu. 10) Însemnătatea prelegerilor populare“ disert. de Teodor Cherechian.

Ziua a doua. *Sedința a III.* 11) Raportul general al comitetului și rapórtelile funcționarilor. 12) Referada comisiunilor. 13) Propuneri și interpelări. 14) Fixarea timpului și locului pentru adunarea generală viitoare. 15) Restaurarea pe noul period de trei ani 1903—1906. 16) Alegerea comisiunii autentificătoare. 17) Încheierea adunării generale.

* Corespondentul relevăză cu deosebire viul interes pentru școlă al d-lui Ignat Borza, prim curator și inspector școlar. — Red.

A rad, din ședința comitetului ținută la 5 August st. n. 1903.

Iosif Moldovan, George Popoviciu,
v.-președinte secretar II.

„*Reuniunea femeilor din Bucium-șesa*“ invită pe toți membrii și binevoitorii săi la a III-a adunare generală ordinară, ce se va ținé la 30 August n. a. c. ora 1 d. a. în școlă populară gr. cat. din loc cu următoarea

Ordine de di: 1) Deschiderea adunării prin presidenta reuniunii. 2) Raportul comitetului reuniunii asupra lucrărilor anului expirat și darea absoluturului. 3) Presentarea rațiociniului de pe anul trecut și a proiectului de buget pe anul viitor și alegerea unei comisiuni de 3 membrii pentru censurarea lor. 4) Alegerea unei comisiuni de 2 membrii pentru înscrierea membrilor noi și incassarea taxelor. 5) Rapórtelile comisiunilor de sub 3 și 4. 6) Alegerea comitetului și a bărbaților de încredere pe un nou period de 3 ani. 7) Raportul bibliotecarului și darea absoluturului. 8) Propuneri în cadrul statutelor. 9) Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru verificarea protocolului adunării generale. 10) Închiderea adunării. Din ședința comitetului „Reuniunii femeilor din Bucium-șesa ținută la 12 Iulie 1903.

Aurelia Popa, Arilton M. Popa,
presidentă secretar.

Cu această ocaziune se va da și o *petrecere de vară*. Începutul la orele 3 p. m. Intrarea de persoană 1 cor. Familie 2 cor. Contribuirile peste taxă se vor publica prin diare.

Concurs.*)

La „masa studenților“ din Clușiu, înființată de institutul de credit și economii „*Economul*“ sunt libere 12 locuri, pentru ocuparea cărora se publică concurs cu terminul de 14 Septembrie st. n. a. c.

Acei universitari români, cari își urmăză cursurile regulat și sunt lipsiți de mijloce, pentru a se pute întreținé la universitate, sunt invitați a-și adresa petițiile la

Directiunea „*Economului*“
în Clușiu.

Literatură.

„*Femeia și Familia*“. Nr. 13 are următorul sumar: Nicolae Gane biografie. Dac'a vrea Dumneșeu! narațiune populară de N. Gane. În semnul celor patru. roman de Covan Doyle, Buceciul poezie de N. Gane. Romanul unei femei sub teróre. Din poeți străini. — Teofil Frâncu poezie la mormântul lui, Ideal de fată mare. Papa Leo XIII. Femeia la 30 de ani. — De ale casei. De ale bucătărei. Moda. Felurimi. Sciri etc. Redactori Silv. Moldovanu și I. E. Prodan Sibiu.

ULTIME SCIRI.

Ischl, 8 August. Conte Khuen a avut două audiențe la Majestatea Sa, apoi s'a întors la Budapesta.

Budapesta, 8 August. Ađi s'a ținut un consiliu de miniștri. Khuen Hedervary a raportat consiliului despre rezultatul audiențelor.

Roma, 8 August. Papa Piu X, a primit er pe reprezentanții puterilor streine în audiență solemnă. Ambasadorul Portugaliei, ca cel mai bătrân a ținut un discurs în limba franceză, la care a răspuns papa în limba italiană, accentuând, că chemarea bisericii este menținerea păcii.

Constantinopol, 8 August. După scirile de până acuma mișcarea bandelor bulgare nu este generală, ci se restringe numai la o parte din vilaetul Monastir și Ueskueb.

* Onor. redacțiunii ale diarelor române sunt rugate a reproduce acest concurs.

Feriți-vă de agenți înșelători.

Astăzi, când comunicațiunea este atât de lesnicioasă, agenți de tot soiul și felul au început să cuture și satele noastre, imbiând populațiunea să cumpere fel și fel de lucruri. Sunt agenți, care vin an de an în o comună să cerceteze mușterii lor, având marfă bună și efină. Acești agenți cinstiți știu foarte bine că numai așa își asigură și pe viitor cumpărătorii, decât îi servesc conștient și cu lucruri bune.

Nu stă tot așa cu un alt soi de agenți, care voesc a face afaceri cu ori-ce preț și cari știu foarte bine că a doua-ora nu le mai este permis a se arăta în aceeași comună. Ce are a suferi omul din partea astorfel de agenți, nu poate să-și închipuie ori-cine. Aci vine unul cu icone, altul cu hârtie de scrisori, altul cu stampilii de cauciuc (pecete), sau cöse, cu locuri, etc. etc.

Cei mai periculoși agenți pentru economii sunt aceia, cari vor să vândă mașini agricole. În nesciința lor mulți s'au păcălit și au cumpărat câte o mașină veche însă pe din afară lustruită și văpsită de ai fi jurat că e nouă. Acești agenți mai încrezător și cu cambii (Wechsel). El te imbie cu mașina și nu cere bani gata, decât o mică sumă, er pentru st trebuie să dai cambii. Îscălitura pe acestea însă a adus pe mulți economii la sapă de lemn. Cei care au nevoie de o mașină, să se adreseze de-adreptul la un negustor de mașini cunoscut de cinstit și de renume bun. El trebuie să garanteze pentru buna funcționare a lor și în cele mai multe cazuri acordă și el înlesniri de plată. A cumpăra mașini de la ori-ce agenți, este tot deuna periculos. Dacă mașina ce sosesce în urmă nu este bună, nu avem de unde lua pe agentul ca să-l facem responsabil și chiar decât l'am avut, el de regulă nu e nimic și n'are nimic, er noi rămânem cu o mașină rea și pe de-asupra și cu cheltuelile de proces și cu alergătura.

Să nu-și procure deci nimeni mașini de la firme necunoscute, până ce nu se informază de la alții despre marfa lor. („B. E.“)

Beția și urmările ei.

II.

(Fine.)

Încă este timp ca bolnavul să fie lecit, der de astă-dată mai greu pentru că trebuie să iee doctorii, trebuie să țină rânduială la mâncare și nu poate mânca ori-ce.

Tot nu ascultă, deși se isbesce cu capul de pragul cel de sus, tot nu vrea să vadă pe cel de jos, își închipuie că doctorul a fost prea aspru cu el, și că el nu e tocmai bețiv, și când are cu ce, are să se arste la alt doctor, care e mai milos, până atunci însă continuă a duce viața lui în felul de până acuma, continuând a bea.

Atunci lucrurile se schimbă, se îmbolnăvesce mai tare și partea din trupul lui, care e mai slabă se îmbolnăvesce mai tare și așa ajunge la fel de fel de bóle, cari nu mai au leac. Unii la cari maiul (ficatul) e slab, capătă dropică, adică se umflă pântecul, face apă în el, se umflă picioarele și móre, altul la care inima e mai slabă, i-se întăresc vinele și móre tot cu umflătură; altul, la care rărunchii sunt slabi móre tot de dropică, alții la cari creierii sunt mai slabi ajung de rămân fără vorbă, cu o mână și cu un picior móre, numai poate umbla și devin o sarcină pentru aceia, cari sunt hărăziți ca să-i îngrijescă; alții, aceștia sunt mai fericiți, de-odată din bun afară și s'araveni cum erau, cad de pe picioare și mor de-odată, după o dăcere de câte-va césuri.

Alții în sfârșit inebunesc și neamul, copiii nevasta și tovarășii lor sunt siliți să-și interneze într-o casă de nebuni.

S'a aflat, că în Germania mor din cauza beției de vinars 50 mii de inși la an. În Anglia 100 mii, dintre cari 24 mii femei. În America pustiirile beției de vinars sunt și mai îngrozitoare. În restimp de 10 ani (1860—1870) au murit 300 mii de inși; au rămas săraci 100 mii de copii, au ajuns în închisore pentru deosebite fapte rele facute în stare de beție 100 mii, au nebunit 1000, ucideri au fost 1500, sinucideri 2000, aprinderi și jafuri în preț de 50 milioane franci, 200 mii véduve și 1 milion orfani.*)

Patria noastră încă nu se lasă mai pe jos; după statistica din 1894 s'au venit 52 litre beuturi spirituoase pe fie-care locuitor și anume: 23.8 litre vin, 14 litre bere și 5 litre alcool curat, ceea-ce corășpunde la 14 litre rachiu de bucate. Populația Ungariei în calcul mediu cheltuesce pe an 350 milioane cor. pentru beuturi alcoolice.

Consumarea unei cantități atât de mari, cu deosebire de alcool, este dovada creșterii degenerării morale și fizice a populației, ceea-ce se adevăresce și prin datele statisticei criminale. Acesta ne arată, că în Ungaria au fost pedepsite: la 1891 pentru crime și delictes 81.195 persoane; pentru transpresuni 262.207. La 1897 au fost pedepsite 95.660 pentru crime și delictes, er pentru transgresiuni 348.831 de persoane. Aceste cifre sunt înspăimântătoare. Causele cari provocă atâtea fărădelegi sunt diverse, der în primul loc vine alcoolul, căci cel puțin a treia parte a reledor e făcută în beție. În special $\frac{2}{3}$ din casurile crimei forței față de autorități; $\frac{1}{2}$ din casurile de vătămăre grea corporală și cea mai mare parte de casurile de ucidere și de jaf au fost săvârșite în beție, $\frac{3}{4}$ din casurile bătăii pe strade provin de la ómenii beți. Pedepsă scurtă dictată acestor nenorociți, câtă pagubă morală și economică reprezintă.

Der réul nu se mărginesce nici la atât, ci am ajuns la ceea-ce póte fi mai tristător.

„O familie, un neam întreg dat spre beție pórtă în siml său germenile mórtii, pustiirii, lănedesce numai și cu timpul se stinge, se șterge din șirul celor ce însemneză și ei ceva în lumea această.“

„Copiii bețivilor séu cei concepuți în stare de beție, mostenesc păcatul părinților sunt tēmpiți la minte, supuși la bóle primejdioase, înclinați și ei spre beție din neam în neam, până ce în cele din urmă pier fără urmași. Copiii bețivilor sunt ómenii cu rele purtări, nemorali înclinați spre tóte păcatele. Nepoții le vor avea tot acestea în mai mare măsură și ca adaus semne de nebunie. Strănepoții pe lângă acestea vor fi lunatici. La a patra generație copiii se avé inclinații spre a se sinucide și vor nasc cu desăvârșire náuci, n'ajung vârsta bărbăției și s'a mántuit cu ei.**)

Și decât ar fi numai mórtea trupescă a bețivilor tot încă lucrul nu ar fi de tot periculos, der din nefericire trebuie să ne mai așteptăm și la alte isprăvi, care tóte sunt datorite beției. Omul bețiv, cât a trăit nu a făcut altceva decât, că a tot risipit din averea lui, pentru-că de-oparte și a beut'ó er de altă parte, óiată cu beutură și-a beut și mintea și ceea-ce i-a mai rămas în pungă i-a fost luat și jefuit pe când el nu-și avea mintea întrégă.

Averea lui se risipesce, nevasta și copiii rămân pe drumuri și când el a murit, în loc să capete plânsul și părerea de réu a acelora, cari rămân după el, nu capătă decât blăstémuri și păreri de réu că nu a murit mai demult ca să rămână ceva și pentru copii.

Din celea șise până aici apare, că beția este unul dintre cele mai mari rele, cari ruinéză sute și mii de averi, stérpesce viața la mii și milioane de ómenii, ba nefericesce chiar și neamuri întregi.

Pașii cei dintâii în contra beției s'a întreprins în America-de-nord pe la anul 1813. Ađi în tóte statele civilizate s'au înființat așa șisele societății de cumpătare (temperanță). Chiar și priuntre Româniilor noș-

*) „Maternologia“, de Dr. Drăgescu, pg. 179.

**) „Maternologia“, de Dr. Drăgescu pg. 179.

trii s'au înființat pe unele locuri astfel de societăți. A noastră, a învățătorilor și preoților este chemarea a ne îngriji de prosperarea și bunăstarea poporului. Preotul și învățătorul la ori-ce ocaziune trebuie să lumineze poporul prin cuvântări convingătoare, făcând a intra în mintea fie-cărui om că beția este vătămătoare în tóte privințele.

Cu deosebire noi învățătorii trebuie să stérnim în tinerele odrasle ce ne sunt încredințate — șic, trebuie stérnit disprețul față de beuturile alcoolice.

Trbuie încercat pretutindenea înființarea societăților de temperanță. E drept, că foarte cu greu va merge, pentru-că vorba ocea: „Năravul din fire, n'are leuire“, der érași: „Tot învățul își are desvétel“.

Mai ușor s'ar poté înființa așa șisele: „Reuniuni ale tinerimii“, în cari tinerii promet solemn, că în decursul etății lor de la 14—18 ani nu vor bea beuturi alcoolice. Reuniunile acestea sunt de mare însemnătate, căci rețin pe tinerii a nu bea beuturi alcoolice tocmai în periodul ispitelor.

Tinerul care s'a putut reține de la beuturile alcoolice în acest period, de bunăsemă, că se va poté reține și mai departe, de a nu bea astfel de beuturi. — La muncă deci d-lor și fraților!

De încheiere mai adaug următoarele: Ah! ce bine ar fi, când omul n'ar mai bea beuturi alcoolice, alta ar fi averea lui, dările i-ar fi mai ușore, pentru-că curțile ar fi pline de vietăți, coșerele pline de produse; bărbatul cu nevasta sănătoși și decât sunt sănătoși, pot să muncescă, să-și crească băeții, ca să fie ómenii vrednici și lăudați și să le lase și avere ca de-odată să rămână ómenii cu stare, er nu de la început înhămați la săracie, la chin și la necas.†

Roșia montană, 1903.

Marian Sasu,
inv.

ECONOMIA.

Arași miriștele.

Cel dintâiu lucru, după-ce s'a strins recolta de pe locuri, este să arăm cât mai neintârziat miriștea. Prin acesta ajungem două scopuri, și anume: Rămășițele de paie introduse în pământ putredesc și guoesc pământul; pe de altă parte semințele de burueni ce s'au scuturat pe loc ajungând în pământ résar și sunt apoi nimicite de arătura următoare încă în aceeași tómnă séu, decât nu, apoi degeră peste iernă și astfel ne-am curățat arătura de o bună parte de burueni. Aratul miriștilor îndată după recoltă mai are și o influență binefăcătoare asupra stării pământului pentru sămănătura următoare. Această arătură se va face tot deuna superficial (în față), căci numai așa vor putredii îndată decât nu sunt introduse prea afund în pământ. Alt-cum ele stau acolo în amortire până ce prin o arătură mai adéncă érași se aduc mai la suprafață și în cazul acesta nu ne-am ajuns unul din scopurile arăturii miriștelor, adică a distruge și buruenile de pe locul nostru.

*

Pentru-ce mănâncă paserile noastre de casă nisip?

Cele mai multe din animalele noastre au dinți și măsele pentru a mărunti și măcina mâncările. La paseri lipsesc acest-a. De măruntirea nutreméntului în gură, nu póte fi prin urmare vorba: din contră mâncarea este înghițită întrégă și ajunge mai întâiu în gușe, unde este mai întâiu muiată și apoi se duce mai departe în stomac (rânză), care la paseri trebuie să țină și locul dinților. El este căptușit cu un strat gros muscular și de o pele foarte aspră, er părții lui sunt în continuă mișcare. Paserile de casă mănâncă ni-

sip și petricele ca ele ajungând în stomac să-i ajute la măruntirea și măcinarea mâncărilor, căci numai astfel póte să folosescă găina, gâsca, rața etc pe deplin de tot nutreméntul ce l'a luat. Când paserile noastre de curte pot umbla libere pe afară își culeg singure nisipul și petricelele trebuincioase. Nu este tot astfel decât stau închise în cotețe și cu deosebire ierna. În astfel de casuri să nu uităm nici-odată a le da pe lângă mâncarea lor obicinuită și ceva nisip grăunțos la dispoziție.

P O V E Ţ E.

Primele ajutóre de dat ómenilor loviți de insolatiune (sóre sec, indisóre). Vara, pe căldurile cele mari, multe persoane sunt lovite de insolatiune. În astfel de casuri trebuie să dăm imediat primele ajutóre până-ce vine medicul, căci altcum putem periclita chiar viața persoanei bolnave.

Persóna lovită de insolatiune trebuie îndată desbrăcată, întinsă pe pământ séu pe pat, udată cu apă cât de mult și pe cât se póte espusă în un curent mare de aer. Li vom da de asemenea cât de curând o dosă mai mare de chinină (pentru un om matur $1\frac{1}{2}$ —2 grame). Trebuie împedat cu ori-ce preț a se lua sânge, un obicei foarte réu și care în cazul acesta tot-deuna omoră pe om.

Persónele supuse la insolatiune sunt cu deosebire acelea, care transpiră (asudă) mult și a căror piele de fierbințeli mari este uscată și caldă. Dacă cine-va simte că va căpeta insolatiune în timpul șilei, este necesar a se spála pe cap cu spirit séu rachiu de mai multe-ori pe di.

Dări de sémă și mulțumite publice.

— Fine. —

Lista Nr. 33. Colectant: Alexandru David, elev c. I. Au contribuit: Rosalia David, economă 62 b., Alexandru David, elev c. I. 16 b., ambii din Mihalt; Aurel Ionuțiu elev c. I. 20 b., Octavian Brânză, elev c. I. 8 b., Simion Podóbă, elev c. I. 4 b., Ioan Nistor elev c. I. 6 b., Filon Botezan, elev c. I. 5 b., Octavian Muntean, elev c. I. 6 b., Ioan Caian, elev c. I. 6 bani. — Suma cor. 1.23.

Lista Nr. 34. Colectant: Valeriu Besu, elev c. III. Au contribuit: Vasile Besu, econom 2 c., Florea Idvorean, econom 50 b., Valentina L. Conda, fiică de preot, 20 b., Aurel Minea, școlar 20 b., Persida Orza 20 b., Cordovila Besu, 20 b., Petru Idvorean 20 b., toți din lancahid. — Suma cor. 3.50.

Lista Nr. 35. Colectant: Ioan Uinea, elev c. II. Au contribuit: Câmpean Ludovica 20 b., Zaharie Udrea, 20 b. Ioan Răceu, 40 b., Sevastian Ionușiu, 20 b., Iosif Herlea, 20 b., Onisifor Herlea, 20 b., Ambrosie Calea, 20 b., Nisie Trif, 20 b., Teodor Gliga, 20 b., Simion Herlea 10 b., Ioan Hătegan, 20 b., toți din Galda-de-jos. — Suma c. 2.20.

Lista Nr. 36. Colectant: Ioan Lup, elev c. II. Au contribuit: Elie Câmpean, inv. gr. cat. 60 b., Maria Câmpean, soția sa 40 b., Ioan Botezan, preot gr. cat. 1 c., Finica Botezan, preotésă 50 b., Ioan Muntean, cole tor, 20 b., Nicolau Boar, curator gr. cat. 20 b., Elie Câmpean senior, econom 20 b., Isidor Friedler, magistru postal, 24 b., Nicolae Lup Dop, econom 20 b., Maria Lup n. Clotan, economă 20 b., toți din Agărbiciu. — Suma cor. 3.74.

Lista Nr. 37. Colectant: Filon Roman, elev c. I. Au contribuit: Simion Roman, 2 cor., Maxim Balasit, 20 b., Iacob Pop, 20 b., Artimon Harhoi 4 b., Miron Toma, 40 b., Filon Megeș, 4 b., Androni Codarcea, 10 b., Maxim Deac, 10 b., Ioan Pop, doctante 28 b., Melinte Pop, preot gr. cat. 1 cor. Mai mulți credincioși din Oraiu-secucesc 1.49 cor., toți din Oraiu-secucesc; Birunka Odón 1 cor., din M.-Bergeny, Iosif Dobra 20 b., Oraiu-secucesc. Teodor Socol, 30 b., Filon Socol 20 b., Georgiu Vintila 40 b., Nicolau Bărsan, 60 b., Roman Maxim 20 b., Ștefan Roman 60 b., Timoteiu Pop 60 b., toți din Oraiu-de-câmpie. Suma cor. 10.74.

Lista Nr. 38. Colectant: Iuliu Coroii, elev c. I. Au contribuit: Iuliu Cristian, not. cerc. 2 cor., Andrei Nicola jurist 1 cor., Georgiu Balea, not. cerc. 2 cor., David Podor, 1 cor., Mihail Iancu, 1 cor., toți din Vidra-de-jos; Iosif Arieșan 1 cor., Constantin Cotișel, preot gr. 4 cor., ambii din Certege; Avram Pop 1 cor. Vidra-de-jos, Csiki Lajos 1 cor. Lövy Zsigmond 3 cor., ambii din Câmpeni; Nicolae Coroii Ponoreanu, preot gr. cat. din Ponorel 1 cor. — Suma cor. 17.

Lista Nr. 39. Colectant: Laurean Popa, elev c. I. Au contribuit: Vasile Popa, econom 20 b., Chiriac Rațiu, preot 20 b., Petru Popa, econom 10 b., toți din Oieșoara; Florean Gliga elev c. I, 8 banf. — Suma 58 banf.

Lista Nr. 40. Colectant: Sofron Isailă, elev c. I. Au contribuit: Filip Berariu, inv. 20 b., Ioan Folea inv. 60 b., Visalon Avram, jude com. 20 b., de la ore-cine 29 b., Vasile Isailă, econom 80 banf., toți din Lupu. Suma cor. 209.

Lista Nr. 41. Colectant: Ioan Caian, elev c. I. Au contribuit: Emiliu Pop, preot gr. cat. 1 cor., Ioachim B. Pop, inv. gr. cat. 1 cor., Demetriu Caian 2 cor., Vasile Caian 2 cor., Ioan Vancea 1 cor., Ioan Cioban 1 cor., Ioan Caian, 1 cor., toți din Feneșul-săsesc. — Suma cor. 9.

Lista Nr. 42. Colectant: Matei Pop, elev c. III. Au contribuit: Nicolau Bulea, inv. 50 b., Ioan Popa, preot 20 b., Berzan Petru 40 b., Ioan Pop, inv. pens. 40 banf., toți din Presaca. — Suma cor. 150.

Lista Nr. 43. Colectant: Visente Frătilă, elev c. II. Au contribuit: Vasile Smigelschi, preot 60 b., Teodor Pănzăan, inv. 1 cor., Marele provisor, 1 cor., Maria Vlăsa 1 cor., Ioan Bărbat, inv. 1 cor., Albert Flek 1 cor., toți din Sâncel. — Suma cor. 560.

Cu listele: Nr. 14, 21 și 27 nu a intrat nimic.

Intrăgă suma colectată face așa-dér 179 cor. 14. banf.

B'ășiu, 27 Iunie 1903.

Aur. P. Bota,
prof. și prefect al internatului preparandial.

Cu ocaziunea petrecerilor aranjate în 2 August n. 1903 de „Reuniunea femeilor române gr. cat.“ din Zlatna s'au încasat 295 corone 50 banf. și s'au spesat 185 corone 74 banf, rămânând deci un venit curat de 109 corone 76 banf, care sumă s'a adaus la fondul disponibil al Reuniunii.

Contribuiri peste taxă au intrat de la următorii domni și stimate dómne: Ludovic Giurca, preot în Trimpoale 5 cor.; Molnár Károly, forestier suprem, Goldberger Ignác comerciant câte 3 cor., Gombár János, soție de comerciant, Manner Kálmán, inginer, George Scrobote-Vasineu, proprietar, Moskovits Béla, hotelier, Szunega József, comerciant, Constantin C. Irimia, vice-notar, Iuliu V. Albini, notar cercual, Iuliu M. Montani protopop, Dr. Ioan Rece, medic cercual, Ioan Ci-maș, vice-notar cercual, Iuliu Pop hotelist, toți din Zlatna, Nicolau Popovici preot în Cib, câte 2 cor., Ioan Moldovan, preot în Pătrînjen, Mihail Ilie învățător în Șard, Mihail Moldovan, hotelier, Waller József, preot ref, Novák Istvánne soție de comerciant, Schebok Vilmos, comerciant, Izik Berta toți din Zlatna, câte 1 corónă.

În numele „Reuniunii femeilor române greco-catolice“ din Zlatna avem onóre a aduce și pe calea acesta cele mai căldurose mulțumite tuturor stim. dómne, domnișóre și domni, cari prin prezența și obolul d-lor au contribuit la splendida reușită a acestor petreceri.

Zlatna, în 4 August n. 1903.

Constantin C. Irimia, **Iuliu V. Albini,**
controlor. cassar.

Institutul de fete Konopasek în Brassó (Brașov)

În institutul Konopasek se instruesc fetele începând de la grădina de copii până la studiile pedagogice. Mai departe se deschide un curs special de corespondență comercială în limba maghiară, germană și franceză, la care se vor pute înscrie și tineri.

Instrucția superioară se dă de către profesorii de la gimnasiu, ér instrucția în obiectele franceze este sub conducerea unei institutóre diplomată, de nascere franceză.

Institutul se va muta cu ziua de primă Octombrie din strada Caterinei Nr. 4 în cetate strada sf. Ioan Nr. 17, într'o casă aranjată cu tot confortul modern. Prospece se trimit la dorință gratuit.

MULTE ȘI DE TOTE.

Primele vorbe ale copilașilor Români.

Despre limba copilașilor de leagăn romanî scim fórte puțin. Cel dintâiu cuvânt ce-l rostea copilașul roman era cuvântul mamma, pe care copilașul îl puté mai ușor pronunța și care a ajuns astfel cuvânt internațional. La Romanî cuvântul mamma nu însemna numai mamă, ci și doică. E interesantă o epigramă romană în care o fată bêtrână, ca să se arete tineră întrebuinta către părinții ei cuvintele copiilor de leagăn. Pe inscripții romane se află chiar diminutivul mamula. Față de cuvântul mamma se află la Romanî cuvântul tata séu atta, care însemnă tată séu bunic; Alte cuvinte ale copiilor romanî era nonnus și nonna, cari însemnau îngrijitor séu îngrijitóre de copii.

Expresiuni des întrebuintate la copiii romanî erau pusus și pusa, cu cari părinții lor. Astfel de cuvinte mai erau: columbus (porumb), pullus (pui) palladia séu domnula (domniță). Copilașul roman când îi era sete zicea: bua ér părinții când îl întrebau decă îi este sete dicean bu? Prin cuvântul pappă arăta copilul roman că îi este fómé, ér cuvântul „sărutare“ se numea obbo. Doica legâna copii cu cuvântul lalla. A rămas un cântec roman de leagăn, care se începe astfel: lalla, lalla lalla, iut dormi iut tacta. Leagănul se numia ninna.

Ar fi fórte interesant să scim tóte cuvintele ce întrebuintău la romanî copii de leagăn. Unele din e'e s'au păstrat aprópe întocmai ca și la noi Romanii urmașii vitejilor Romanî.

Sgărețul și maimuța.

De un an de zile un moșnég anume Yvon Kerlec și o maimuță locuiau într'o odăiță din catul al șaselea al unei case din strada Caillet, Paris trăiau împreună durmind în același pat nutrindu-se cu ce strângea omul în fiecare zi prin casele din mahala.

Acum trei luni maimuța muri. Yvon Kerlec o împiă și o aședă în odaia sa. Dar de atunci deveni grozav de trist și într'o zi din urmă diminéța portăreșa găsi pe bietul bătrân întins neînsuflețit pe patul séu, încă în brațe cu tovaréșul séu de miserie. Eri după înmormântare se făcu inventariul mobilierului care se găsea în cameră. Cineva esaminând cu băgare de sémă corpul maimuței observă sub pânțele o tăetură. Spintecară maimuța și dete peste o sumă de 30.000 franci și o hârtie pe care Yvon Kerlec scrisese aceste cuvinte:

„Cer ertare persónelor pe cari le-am înșelat nu eram în miserie, dér fiind-că mă temeam de hoți preferam să nu se cunóscă situațiunea mea. — Când voiți fi mort se va face cu banii miei ce se va voi. Eu nu mai am familie.“

POSTA REDACȚIUNEI.

Biblioteca română Pittsburg. Trei dec și două coróne.

De pe valea Almașului. Nu se póte publica. Las' că ar fi și târșiu acuma a publica corespondența despre esamene și despre o petrecere ținută în luna Mai!

Rodna veche. Amintirile dedicate domnișórei Ch. în N. nu se pot publica.

Cursul pieței Brașov.

Din 8 August n. 1903.

Bancnot rom. Cump.	18.92	Vénd.	18.96
Argint român.	18.80	„	18.90
Napoleond'orí.	19.04	„	19.10
Galbení	11.20	„	11.30
Ruble Rusesce	2.53	„	2.54
Mărci germane	117.10	„	117.50
Lire turesce	21.50	„	21.60
Seris fonc. Albina 5%	101.—	„	101.25

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

Calendarul săptămânei.
IULIE. (1903) are 31 zile. CUPTOR.

Zilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dom.	27 S. m. Pantelem.	9 M. Roman
Luni	28 A. Proh. și Nica	10 Lnurențiu.
Marti	29 S. m. Calinic	11 Herman
Merc.	30 S. ap. Sila Silv.	12 Clara.
Joi	31 S. și d. Eudochiu	13 Cassian
Viner	1 Desgrop. st. †	14 Eusebius
Sâm.	2 Ad. m. s. Stefan	15 † Ad. Prea M.

Tergul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 5 Aug. n. de 46,577 capete, la 6 Aug. au intrat — capete și au eșit 795 capete, rămânând la 7 Aug. n. un număr de 45,782 capete.

Se notéză marfa unгурescă: veche grea dela 102—104 fil. tineră grea dela 109—110 fil., de mijloc dela 109—110 fil. — Sêrbescă: grea 109—110 fil., de mijloc 107—109 fil., ușórá 105—107 fil. kilogramul

Invitare.

Neputându-se ținé „Adunarea generală extra-ordinară“ din 13 Iulie 1903, din cauza numărului nesuficient a membrilor prezenți, în întelesul §-ui 54 din statutele asociațiunei, tot cu obiectele publicate în fôia oficiósă a „Gaz. Transilv.“ nr 131, dela 15 (28) Iunie a. c., se convocă D-nii membrii ai asociațiunei de Consum „Comoara“ din Sasca-mont. (Szászka-bánya) în **Adunarea generală extra-ord. pe ziua de 30 August st. n la 3 ore p. m.** în școala conf. rom. gr. or. din loc.

DIRECȚIUNEA.

PLENIPOTENȚĂ.

Plenipotențiez pre D-nul acționariu N. N. a mă representa în adunarea gen. extr. ord. din 30 Aug. 1903.
N. N.

Un învățacel, care se fie din o familie bună și posedă 1—2 clase civile, reale sau gimnasiale, pe lângă întreaga întreținere, se primesce momentan în prăvălia cu mărfuri de modă și manufactură a subscrisului

Iulius Popovici
în Hațeg.

1—4 (1065)

AVIS!
LUI RÖCKEL
se recomandă ca **acorder de pian.**
Fost timp îndelungat la S. Degen magazin de pian în Bucuresci. De present la Domnul **Jaschik**, școala de cant, **Strada Vămii.**

Un învățator enalificat, de present aplicat la o asociațiune de Consum, ea contabil-cassar, caută aplicare, ca cantor bisericesc, diriginte de cor, séu scriitor în atare canec-larie, ori bancă românbescă, séu orice altă ocupațiune modestă-cinstită. Cei interesați să se adreseze la ad-ministrația acestui diar. 1—1 (1062)

Nr. 5122—1903. str.

PUBLICAȚIUNE.

De mai mult timp se află în păstrare la Căpitănatul orășenesc un **Biciclu.**

Proprietarul Franz Schmidt ce pretinde a fi din Wernigerode, cu tóte că au fost provocat prin „Rend-ôri Közlöny“ încă în anul 1899, că în timp de un an să se presente a-și lua Velocipedul, până ađi nu au făcut nici o dispoziție în privința acesta. Prin urmare acesta și din cauză că Biciclu perde din zi în zi din valórea sa, **se va vinde cu licitație în 14 August a. o. la 9 ore a. m.** la care se invită amatorii

Brassó, 5 August 1903.

1—3 (1063)

Căpitănatul orășenesc.

Anunț de licitație.

În 24 și 25 August st. n. a. c. se va vinde cu licitație în localul casei de Zălóge de la orele 8—12 a. m. și de la 2—4 ore p. m. **obiectele amanetate** în luna lui Iunie și Iulie 1902, până inclusive cu nr. 11972—1902, a căror termin a espirat și nu s'au rescumpêrat.

Obiectele care se vor vinde sunt: **giuvaericale, ciasornice de aur și argint și alte scule de aramă, cióle, cositor, flanele, haine bărbătesce și fe-meiesce cisme, ghete și altele.** Vên-dărea se face cu banf gata.

Rêscumpêrarea séu înoirea amanetelor se póte face numai cu o zi înainte de licitație

În ziua vëndării cu licitație nu se permite nici într'un chip.

Brassó, 30 Iulie 1903.

Oficiul casei de amanete din Brașov.

Prețuri de tot ieftine!

Salonul de resturi

Strada négră nr. 35
au sosit un transport de mărfuri

nouă și anume:

Stofe de lână pentru Dame,
Flanele,
Luster,
Batist,
Zephire,
Cretone,

3—6 (1056)

Mătăsării negre pentru rochi,
Bluse de mătase, în colorii pentru bluse;

Confecțiune de rochii,
— rochii de dolii —
și tot ce trebie la confecționarea de rochi.

Mai recomandăm un asortiment bogat de **stofe de lână curată** pentru bărbați,
cu prețuri fórte ieftine.

De o vizitare numărósă rugândune, suntem Cu tóta stima

RESCHNER & SCHWARZ.

Prețuri de tot ieftine.

Ciocoladă de Tannin
a lui SZTRAKA,
are cel mai bun efect
în contra diarei,
atât la copii cât
și la adulți.
O bucată costă
40 filleri.
Se află de vëndare
în tóte farmaciile.

PAGLIANO-SIRUP

Mijloc de curățirea sângelui. Preparat din anul 1838,
de Prof. Girolamo Pagliano, FLORENZ, Via Pandolfini, (ITALIA).
Depositul de trimitere: Farmacia BRACHETTI. ALA, Súd-Tirol.

Esecutare esactă, prețuri ieftine.

Atelier medical dentistic și tehnic

pentru

D A M E,

sub conducerea Domnului Dr. Fr. Schwarz,
și Dómnnei Stiehler născ. Goldschmidt.

Strada Mihail Weiss 6, Etajul I.

Ore de ordinațiune:

înainte de améđi dela 8—12 óre,
după améđi . dela 2—5 óre.

Reparaturi, denturi nouă

se esecută prompt.

Asemenea și scóterea și plombatul de dinți.

Strada Mihail Weiss 6. Etajul I.

Primul atelier român.

Fondat la a. 1867.

FRAȚII CIOFLECŪ

Brașov, Strada Vămii nr. 30.

Artiști diplomați de

Clavire, Harmoniuri și instrumente musicale.

Acordări de Piane și Clavire.

Facem cunoscut On. public din oraș
și împrejurime, că ținem în **deposit**
Clavire, Pianine și Harmoniuri nouă,
fabricația cea mai vestită, sunt lucrute elegant
și tari în ramă de fier, cu tonuri tari și plăcute.
Cu prețurile fabricii cele mai moderate.

Dăm garanție la fie-care 15 ani.
Luăm în schimb și vechi. — Ținem tot felul
de INSTRUMENTE musicale și córde veritabile.

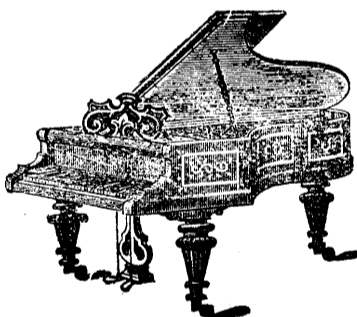
Efectuăm tot felul de **reparaturi** din branșa acésta în
timpul cel mai scurt și sub garanță.

Apelăm decî la sprijinul On. public, suntem

cu deosebită stimă

FRAȚII CIOFLECŪ,

9--10.(994)

Anunț.

Am onórea a aduce la cunoscința On. public, că **Salonul de frisat** a lui Iosif Lehni aflător în casa lui Dr. Czell, Strada Vămii a trecut în proprietatea mea.

Făcând cunoscut acésta On. mușterii a d-lui LEHNI, rog a mă onora și pe mine cu aceiași încredere.

SALONUL DE FRISAT

aflător în Strada Porții Nr. 48

il voiu ținea și mai departe pe lângă observarea tuturor cerințelor
cum și serviciu prompt și acurat.

Pentru frisat On. Dómnne stau ambele salóne la dispoziție.

Se afla tot-felul de parfumerie indigenă, precum și din streinătate.

Cu totă stima

Stefan Filipanits.

(1083,4—5.)

AVIS.

Subscriberul aduce la cunoscința On. public din oraș și dela țară, că în vechiul birt, la „Corabia de aur“, Têrgul Inului nr. 30, (casele d-lui Dr. A. Mureșianu), se află de vîndare

Vin de masă curat de Ardeal litru cu 32 cr.

peste stradă litru cu 30 „

Vin vechiú din Bolcaciú dela anul 1896, litru cu 40 „

„ Têrnava mică, dela a. 1894, „ 60 „

Dejun, zonă à 7 cr.

Cost bun în și afară de birt.

De o visitare numărósă se rógă cu totă stima

Bartholomeus Bergel,
birtaș.

8—5.(1037)

Mare deposit de Pânzărie a lui Benedict Schroll.

Se vinde cu bucată, cu prețul de fabrică,
per cassa se dă sconto de 8%.

FRAȚII ȘIMAY

Brașov, Têrgul grăului nr. 3.

Trusouri complete pentru mirese;
deposit de ALBITURI și PANZERII de masă;
asortiment bogat de Confecțiuni pentru
dame, articole de modă, indigene și străine.

Se primesc comande pentru vestminte
de dame și bărbați, care se vor esecuta cât se
póte cu gust, solid și punctual, cu prețuri moderate.

Deposit mare de Pânza de Olanda și Pânzături
calitatea cea mai bună.

Mare asortiment:
de COVOARE și CUVERTURI.

Cele mai nouă și mai moderne
Perdele de dantelă și lână.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (în embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Aprobat de primele capacități ale cliniceii din Viena.

Prima destilerie de cognac triestină Camis și Stock în Bar
cola la Triest recomandă

Cognac medicinal

indigen, după sistem francez cu dop de controlă al institutului
de analiză al Reun. gen. austr. a farmaștilor din Viena.

O sticlă cor. 5.—, jum. sticlă cor. 2-60.

Se află de vîndare în toate băcăniile și magazinele de delicatesses din Brașov.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (în embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Controla chemată a institutului pentru analiza
medicinală și beaurilor aprobat de înaltul ces. reg.
ministeriu al Interierului. Viena X. Str. spitalului 31.

Săpun SCHICHT.

MARCA:

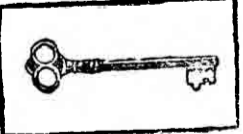
Cerbu și Cheia

Săpunul cel mai bun și cu spor

și prin urmare și

cel mai ieftin.

Nu conține ingrediente străine vêtămătore.

Se capetă pretutindenî

La cumpărare să se observe, ca pe fie care bucată de săpun
să fie numele „Schicht“ și una din mărcile sus indicate.

66—00.(725)